

GULBENES REĢIONA PAGASTU BIBLIOTĒKU DARBA PĀRSKATS

2024. gads

Saturs

Kopsavilkums	4
Darba prioritātes un sasniegumi	4
Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide	4
Nozīmīgi/jauni projekti	5
LNB datu centra problēmas ietekme publisko bibliotēku darbā, Par BIS Alise darbības traucējumiem	5
Citas ar bibliotēku darbu saistītās problēmas, to risinājumi	5
Citi aktuāli jautājumi	6
Vispārīgs bibliotēku raksturojums	7
Īss situācijas apraksts	7
Bibliotēku akreditācija. Akreditācijas ieteikumu izpilde	7
Finansiālais nodrošinājums	10
Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	11
Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi	11
Iekārtas, aprīkojums	12
Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā	13
Personāls	14
Personāla raksturojums	14
Atbalvojumi un pateicības	14
Finansējums personāla attīstībai	14
Profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana	18
Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	19
Galvenie rādītāji	19
Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums	20
Sabiedrības, lasītāju viedokļa izziņošana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti; jaunu lasītāju piesaiste	21
Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums	21
Pielāgotās literatūras pakalpojums	23
Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi	24
Uzziņu un informācijas darbs	25
Bibliotēku izglītojošā darbība	26
Medijpratība	27
Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums	28

Iekšzemes un starptautiskais SBA.....	29
Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā.....	29
Krājums	30
Krājuma komplektēšanas politika un organizācija.....	30
Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums	30
Krājuma pārbaude (inventarizācija)	31
Krājuma rādītāji.....	32
Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā.....	33
Krājuma un datubāzu popularizēšana.....	34
Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”	34
Darbs ar parādniekiem.....	34
Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā.....	35
Darbs ar bērniem un jauniešiem	36
Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji	36
Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām	37
Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes.....	38
Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi	39
Novadpētniecība	41
Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes, jauninājumi novadpētniecības darbā	41
Novadpētniecības krājums.....	41
Novadpētniecības darba popularizēšana.....	44
Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības, problēmas un to risinājumi	47
Projekti	48
Projektu apraksts	52
Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem	53
Publicitāte	55
Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem	55
Bibliotēkas informācija tīmeklī	55
Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi.....	56
Sadarbības tīkla raksturojums	57
Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām	57
Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes	57

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība	57
Bibliotēku interešu aizstāvības darbs	57
Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā	58
Bibliotēku sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums	59
Pielikumi	60
Par Gulbenes novada bibliotēkām 2024. gada presē	60

Kopsavilkums

Darba prioritātes un sasniegumi

- Pāreja uz lasītājiem draudzīgāku darba laiku. Šobrīd ziemas periodā 14 bibliotēkas ir atvērtas arī sestdienās.
- Krājumu kvalitātes uzlabošana.
- Digitalizācija un darbs LNB DOM sistēmā.

Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide

- Lasītājiem izdevīgāks darba laiks - ziemas periodā (no 1.oktobra līdz 31. maijam) atvērtas apmeklētājiem no otrdienas līdz sestdienai, bet vasaras periodā (no 1.jūnija līdz 30. septembrim) atvērtas apmeklētājiem no pirmdienas līdz piektdienai. Līdz šim tā strādāja 4 bibliotēkas, bet 2024. gadā – jau 14 bibliotēkas.
- Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centri izveidoti 4 pagastu bibliotēkās. Tur iespējams pieteikt un saņemt gan pašvaldības, gan valsts pakalpojumus jaunā kvalitātē. Līdz ar jauno pakalpojumu ieviešanu bibliotēkā – VPVKAC atvēršanu un kases pakalpojumiem, bibliotēku lietotāju un apmeklējumu skaits ir palielinājies. Iedzīvotāji apmierināti ar iespēju iesniegt iesniegumus, nomaksāt Gulbenes novada pašvaldības rēķinus. Iedzīvotāji apmeklē bibliotēkas, interesējoties par dažādiem jautājumiem, ko iepriekš varēja uzzināt pagastu pārvaldēs. Četrās bibliotēkās reģistrēti 264 VPVKAC pakalpojumi. Sakarā ar VPVKAC pienākumu veikšanu bibliotēkās nodrošināta viena darba vieta iedzīvotājiem, ekrāns informācijas sniegšanai.
- No 2024. gada 1.oktobra (pēc pagastu apvienību izveides novadā) visās bibliotēkās pieņem no iedzīvotājiem jebkāda veida iesniegumus, kas adresēti pašvaldības iestādēm.
- Litenes pagasta bibliotēkā tika ieviesta jauna literāro pasākumu forma pirmsskolas vecuma bērniem - KAMIŠIBAI teātris bibliotēkā.

Nozīmīgi/jauni projekti

- Bibliotēkās pirmo reizi ticis iedzīvotājiem izplatīts izdevums "Gulbenes novada kultūra" VPP "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības" projekta "Sabiedrības saliedētības vektori" ietvaros.

LNB datu centra problēmas ietekme publisko bibliotēku darbā, Par BIS Alise darbības traucējumiem

Divas pagastu bibliotēku (Stradu un Druvienas) vadītājas šajā laikā bija atvaļinājumā. Šo bibliotēku darbā neradās problēmas.

Neērtības šajā periodā radīja tas, ka lasītājiem nebija iespējams izsniegt un saņemt dokumentus, rezervēt grāmatas, pagarināt tām lasīšanas termiņu, kā arī, nevarēja pārliecināties, vai lasītājs attiecīgo grāmatu jau ir lasījis, nevarēja reģistrēt jaunieguvumus. Saņemto un izsniegto dokumentu svītrkodi tika ievadīti atsevišķā WORD dokumentā. Tas viss, kad BIS ALISE darbība atjaunojās, tika ievadīts BIS ALISE, bet tomēr dati nesaglabājās

Arī DOM sistēmā nebija iespējams ilgu laiku veikt ierakstus traucējumu dēļ.

Kalnienas bibliotēkas vadītāja raksta: "Tas notika vasarā, kad lasītāji nav tik aktīvi lasītāji un izsniegums nav liels. Kad BIS ALISE atsāka darboties, konstatēju, ka preses izdevumu svītrkodiem ir pilnībā mainījies numerācija (svītrkods). Taču arī šis nekādā veidā neietekmēja darbu. Citas problēmas vai nepilnības netika konstatētas."

Citas ar bibliotēku darbu saistītās problēmas, to risinājumi

Pārskata periodā ir notikušas darbinieku slodžu izmaiņas 6 pagastu bibliotēkās, balstoties uz neatliekamu saimnieciska, organizatoriska un ekonomiska rakstura pasākumu veikšanu (iestādes iekšējā darba organizācijas optimizāciju un darbinieku darba pienākumu pārskatīšanu). 4 (Stradi, Gaujasrēveļi, Kalniena, Daukstes) ir pagastu otrās bibliotēkas, 2 (Druvienu, Galgauska) ir bibliotēkas

pagastos ar mazu iedzīvotāju skaitu. Bija iepļānots, ka 2024. gadā 7 pagastu bibliotēkās notiks darba likmju samazināšana, bet sakarā ar darbinieka ilgstošu prombūtni, vienā no pagastu bibliotēkām izmaiņas notiks sākot ar 2025.gadu.

Samazinās lasošo bibliotēkas lietotāju skaits. Pieaudzis to lietotāju skaits, kas izmanto bibliotēku sniegtos valsts un pašvaldību pakalpojumus.

Citi aktuāli jautājumi

Kopš kārtējās VAS “Latvijas Pasts” pakalpojumu reorganizācijas, bibliotēkām ļoti vēlu piegādā presi, t.i., pēc pulksten 15.00. Apmeklētājus tas, ka nevar jauno presi lasīt iznākšanas dienā, neapmierina.

Vispārīgs bibliotēku raksturojums

Īss situācijas apraksts

- ✓ bibliotēku darbības teritoriālais un institucionālais raksturojums

Gulbenes novada 13 pagastos darbojas 17 bibliotēkas un pakalpojumu sniegšanas vieta Sinolē (Lejasciema pagasts). Lejasciema pagasta bibliotēkā strādā 2 darbinieki – viens Lejasciemā, otrs pakalpojuma sniegšanas vietā – Sinolē (nepilna slodze – 0,6). Pārējās pagastu bibliotēkās ir viens bibliotekārs. Pārskata periodā ir notikušas darbinieku slodžu izmaiņas 6 pagastu bibliotēkās. Tas notika, balstoties uz neatliekamu saimnieciska, organizatoriska un ekonomiska rakstura pasākumu veikšanu (iestādes iekšējā darba organizācijas optimizāciju un darbinieku darba pienākumu pārskatīšanu). 4 (Stradi, Gaujasrēveļi, Kalniena, Daukstes) ir pagastu otrās bibliotēkas, 2 (Druviena, Galgauska) ir mazo (ar nelielu iedzīvotāju skaitu) pagastu bibliotēkas. Bija ieplānots, ka 2024. gadā 7 pagastu bibliotēkās notiks darba likmju samazināšana, bet sakarā ar darbinieka ilgstošu prombūtni, vienā no pagastu bibliotēkām izmaiņas notiks sākot ar 2025.gadu.

Deviņos novada pagastos darbojas viena bibliotēka, četros pagastos - Daukstu, Stradu, Stāmerienas un Rankas - darbojas divas bibliotēkas.

Arvien vairāk pagastos tiek domāts par senioru dzīves pēdējo gadu kvalitātes uzlabošanu. Trīs pagastos (Daukstes, Līgo, Jaungulbene) izveidoti sociālās aprūpes centri, Litenes pagastā atrodas valsts sociālās aprūpes centra "Latgale" filiāle "Litene", Lejasciema un Stāmerienas pagastos izveidotas veco ļaužu mājas. Tirzas pagastā ir izveidots Grupu mājas pakalpojums, kas tiek nodrošināts pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, Beļavas pagastā atrodas sociālā māja. Šo pagastu bibliotēkas nodrošina bibliotekāros pakalpojumus šiem iedzīvotājiem, apkalpojot dzīvesvietā.

Daudzviet vairs nav pasta, kultūras nama un pat veikala. Ar pakalpojumu sniedzēju skaita samazināšanos laukos palielinās bibliotēku funkcijas un uzdevumi. Jaungulbenes, Litenes, Lizuma un Tirzas pagastu bibliotēkās 2024. gadā darbu uzsāka Valsts un pašvaldības vienoto klientu apkalpošanas centri (VPVKAC).

11 bibliotēku (Beļavas, Daukstu, Staru, Druvienas, Galgauskas, Gaujasrēveļu, Stāmerienas, Kalnienas, Litenes, Līgo un Stradu bibliotēku) apkalpes teritorijā nav vispārīgzlītojošo skolu. Sešu bibliotēku teritorijā darbojas skolas ar savām bibliotēkām. 9 bibliotēku teritorijā darbojas pirmsskolas izglītības iestādes.

Bibliotēkas joprojām ir vietējiem iedzīvotājiem nozīmīgas un dzīves kvalitāti uzlabojošas iestādes. Bibliotēkas sniedz informācijas un kultūras pakalpojumus, socializēšanās iespējas, satur kopā vietējo kopienu.

Bibliotēku akreditācija. Akreditācijas ieteikumu izpilde

Pārskata periodā Gulbenes novada pagastu bibliotēkām nenotika akreditācija. Tā ieplānota 2027. gadā. Daudzi no 2022. gada akreditācijas komisijas ieteikumiem jau ir izpildīti:

- ✓ datortehnikas nomaiņa lietotājiem –

Visām pagastu bibliotēkām 2024. gadā tika iegādāti jauni datori lietotājiem;

- ✓ tehnikas iegāde – 3 bibliotēkām;

Četrām bibliotēkām, kur 2024. gadā uzsāka darbu VPVKAC, tika iegādāts stacionārais dators lietotājiem un portatīvais dators bibliotēkas/ VPVKAC darbiniekam, nomainītas multifunkcionālās iekārtas, informatīvais ekrāns.

- ✓ telpu remonts - 6 bibliotēkām; mēbeļu iegāde – 8 bibliotēkām;

*2022. gada tika veikts kapitālais remonts bojātajiem griestiem Stāmerienas pagasta **Kalnienas** bibliotēkā, iegādāti plaukti un uzlabots daiļliteratūras krājuma izvietojums, telpu funkcionalitāte, 2024. gadā tika veikts kosmētiskais remonts lasītavā, mainīts nozaru un bērnu literatūras krājuma izvietojums.*

*2023. gadā pabeigti darbi pie Stāmerienas pagasta administratīvās ēkas, kur atrodas arī **Stāmerienas** pagasta bibliotēka, energoefektivitātes uzlabošanas. Stāmerienas pagasta bibliotēka ir ieguvusi jaunas mēbeles, krājums ir pārkārtots jaunos plauktos. Iekārtota mājīga telpa bērniem.*

***Druvienas** pagasta bibliotēkā 2023. gadā ir iegādāta bērnu grāmatu kaste jaunākā vecuma bērnu literatūrai. Žurnālu plaukts tika iegādāts 2022. gadā.*

***Beļavas** pagasta bibliotēkā 2023. gadā tika nomainīti grāmatu plaukti.*

***Lizuma** pagasta bibliotēkai pārskata periodā ir uzstādīts kondicionieris.*

- ✓ velo novietnes – 4 bibliotēkām;

*2024. gadā velo novietne iegādāta **Gaujasrēveļu** bibliotēkai.*

- ✓ norādes uz bibliotēku – 3 bibliotēkām;

***Beļavas** pagasta bibliotēka izvietoja norādi uz bibliotēku.*

- ✓ jāpārskata darba laika atbilstība iedzīvotāju interesēm, nosakot elastīgu darba laiku – 11 bibliotēkām;

*2024. gadā **14 pagastu bibliotēkās** ir lasītājiem izdevīgāks darba laiks - ziemas periodā (no 1. oktobra līdz 31. maijam) atvērtas apmeklētājiem no otrdienas līdz sestdienai, bet vasaras periodā (no 1. jūnija līdz 30. septembrim) atvērtas apmeklētājiem no pirmdienas līdz piektdienai.*

***Daukstu** pagasta bibliotēka pielāgoja darba laiku iedzīvotāju interesēm – bibliotēka tagad ir atvērta no otrdienas līdz piektdienai no plkst. 8⁰⁰-16⁰⁰. Tā kā veikals un feldšeris sāk darbu no plkst. 8⁰⁰, vietējie iedzīvotāji vēlējas jau no paša rīta apmeklēt arī bibliotēku.*

- ✓ darbs ar krājumu - izvērtēt krājumu, uzlabot krājuma proporcijas, palielināt finansējumu – 10 bibliotēkām;

Kopš 2023. gada finansējumu krājumam plānojām, izmantojot visām bibliotēkām vienotu aprēķina formulu (lasītāju skaits reizināts ar 10, t.i., uz vienu lasītāju gadā 10 euro), ievērojot finanšu proporciju (1:2) preseī un grāmatām. Bibliotēkas regulāri analizē lasītāju nodrošinātību ar grāmatām un lasītību, vai šie divi rādītāji ir līdzsvarā.

- ✓ iedzīvotāju informēšana par autorizācijas datu izmantošanas iespējām – 6 bibliotēkām.

Autorizācijas dati tiek piešķirti lasītājiem, kuri ikdienā lieto internetu. Bibliotekāri parāda, kā lasītāji var ērti, attālināti sameklēt sev interesējošo grāmatu un rezervēt to. Kā arī, ja interesējošā

grāmata ir atrodamā e-bibliotēkā, rosina to lasīt elektroniski. Diemžēl seniori nav ieinteresēti izmantot bibliotēkas elektronisko katalogu, viņiem tas liekas pārāk sarežģīti. No visiem pagastu bibliotēku lietotājiem 18% ir autorizēti.

- ✓ *Izvērtēt iespēju āra lasītavas aprīkojuma papildināšanai Daukstu pagasta bibliotēkai*

Bibliotekāres un vietējās kopienas sadarbībā tapa projekts Līdzdalības budžetēšanas projektu konkursam. Tas ir realizēts 2024. gadā, ir izveidots bērnu rotaļu laukums pie bibliotēkas. Vairāk skat. sadaļā "Projekti".

Finansiālais nodrošinājums

Tabula "Bibliotēkas izdevumi"

	2022	2023	2024
Izdevumi kopā* (EUR)	114040 (+8,5%)	119710 (+4,9%)	122054 (+2%)
Krājuma komplektēšana	42229 (+5,5%)	42811 (+1,3%)	45717 (+7%)

* Finansējums bez atalgojuma un darba devēja VSAOI, sociāla rakstura pabalstiem un kompensācijām.

Kopējais finansējums pagastu bibliotēkām ir katru gadu augošs un nodrošina bibliotēku vajadzības.

No 2023. gada finansējumu krājumam visām bibliotēkām plānojam, izmantojot vienotu aprēķina formulu (lasītāju skaits x 10 euro), ievērojot finanšu proporciju presei un grāmatām (1:2).

Uz pusi dārgāka ir palikusi preses abonēšana, līdz ar to abonēto preses izdevumu skaits ir samazinājies.

Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Telpu paplašināšana vai bibliotēku pārvietošana uz citām telpām, ēku rekonstrukcijas projekti un remontdarbi

Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vieta **Sinole** tika pārvietota uz jaunām telpām daudzdzīvokļu mājā. Pēc veiktā kosmētiskā remonta telpas ir gaišas un mājīgas. Lasītājiem ir ērtāka nokļūšana bibliotēkā, nav vairs jākāpj uz 2.stāvu. Pirms pārvietošanas notika krājuma esamības pārbaude. Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietas Sinolē darbiniece 2024. gadā bija ilgstošā prombūtnē, kas sakrita ar pārcelšanos un jaunu telpu iekārtošanu. Šos darbus veica Gulbenes novada bibliotēkas darbinieki.

Gulbenes novada pašvaldības līdzdalības budžetēšanas projektu konkursā tika atbalstīts projekts “Bērnu rotaļlaukuma izveide un **Daukstu** pagasta bibliotēkas teritorijas labiekārtošana”, kura realizēšana notika 2024. gadā. Siltākajā laika posmā bibliotēkas āra lasītavā var ērti izmantot bezmaksas interneta pakalpojumus, izmantojot planšetdatoru, lasīt jaunākos preses izdevumus, spēlēt galda un lielformāta spēles.

Bērnu rotaļlaukums pie Daukstu pagasta bibliotēkas

2024.gadā Stāmerienas pagasta **Kalnienas** bibliotēkā veica kosmētisko remontu vēl vienā bibliotēkas telpā. Šajā telpā patiešām bija ļoti nepieciešams remonts. Pēdējais remonts bija 2005.gadā. Pēc remonta arī šī telpa ir kļuvusi pievilcīga – tika ieklāts lamināts, uzlikti piekaramie griesti,

pārkrāsotas sienas, krāsns, durvis. Pozitīvi, ka radās iespēja saimniecisko stūrīti pārvietot uz citu telpu. Tagad šajā telpā ir iekārtota lasītava ar nozaru literatūras krājumu un novadpētniecības materiālu stūrītis. Tas radīja labākus apstākļus iedzīvotāju sanāksšanai, pasākumu rīkošanai.

Telpa pēc remonta Kalnienas bibliotēkā

Daukstu pagasta **Staru** bibliotēka veica kosmētisko remontu bērnu telpā.

Rankas pagasta **Gaujasrēveļu bibliotēkā** tika remontēta krāsns.

Gulbenes novada pašvaldība realizēja Energoefektivitātes paaugstināšanas projektu Līgo pagasta kultūras nama ēkai, kurā atrodas arī bibliotēka. Līdz ar šī projekta realizāciju tika atrisināts jautājums par temperatūru **Līgo** pagasta bibliotēkas telpās.

Rankas pagasta bibliotēkā tika veikti mazi estētiski uzlabojumi - pārkrāsota telpas gala siena, lai izveidotu estētiski skatāmu un izmantojamu sienu gleznu izstādēm: <https://ej.uz/vrir>.

Iekārtas, aprīkojums

2024. gadā atklāja četrus VPVKAC – Jaungulbenes, Litenes, Lizuma un Tirzas pagastu bibliotēkās. Tie tika nodrošināti ar vajadzīgo aprīkojumu un iekārtām: daudzfunkciju kopētājiem, portatīvajiem datoriem, klientu darba vietām ar galdiem un biroja krēsliem, informatīvajiem ekrāniem. Bibliotēkas iegādājās arī ID karšu lasītājus.

Pārskata perioda beigās visām bibliotēkām iegādāti jauni datori klientiem.

Visi darbinieku datori iegādāti 2020.gadā. Tie ir nodrošināti ar kamerām un mikrofoniem, lai bibliotekāri pilnvērtīgi varētu organizēt un piedalīties tiešsaistes pasākumos.

Pagastu bibliotēku lietotāju datortehnikas vecums

Iegādes gads	Līdz 2014. gadam	2015	2016	2017	2020	2021	2023	2024
Stacionārie datori	12	23		1		2	4	18
Portatīvie datori		2	1		1		4	
Planšetdatori				7				1

Tirzas pagasta bibliotēka aprīkota ar TV, DVD un 3 Blu-ray atskaņotāju. TV aprīkojums papildināts ar spēļu konsoli. Šo iespēju izmanto skolēni un bērni, kas pirms mēģinājumiem kultūras namā spēlē x-box, spēlē arī datorspēles. Tas viss iegādāts 2014.gadā, realizējot projektu “Tirzas pagasta bibliotēkas jaunu plauktu iegāde un telpu renovācija”.

Dažās bibliotēkās 2024.gadā bija problēmas ar interneta savienojumu, piemēram, Tirzas pagasta bibliotēkā vismaz pusgadu interneta ātrums bija pat 4Mbps/sek., novēroti traucējumi WIFI tīklam, bibliotēkāre izmantoja privāto interneta pieslēgumu no telefona.

Problēmas un to risinājumi materiālā un tehniskā stāvokļa jomā

Dažās pagastu bibliotēkās (Beļava, Kalniena, Lejasciems) nomainīts apgaismojums uz ekonomiskāku un mūsdienīgāku.

Grūtāk risināma problēma ir šaurās telpas. Stradu pagasta Stāķu bibliotēka izvietota 4 istabu dzīvoklī, kur sienas nedrīkst nojaukt. Līdz ar to nav pietiekami lielas telpas pasākumiem. Gatavojoties nodarbībām, lasītavas telpā jāpārbīda mēbeles, pēc tam atkal telpa jāpārkārto ikdienai.

Pirmsskolas izglītības bērnudārza grupas regulāri apmeklē Lizuma pagasta bibliotēku, lai iepazītos ar bibliotēkas grāmatām. Grupās ir 18 – 20 bērni un divas audzinātājas, bērnu stūrītis ir mazs, lai šāds skaits bērnu varētu justies brīvi. Pasākumu laikā praktiski tiek izmantota visa bibliotēka.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Personāls

Personāla raksturojums

Pārskata periodā ir notikušas slodžu izmaiņas, balstoties uz neatliekamu saimnieciska, organizatoriska un ekonomiska rakstura pasākumu veikšanu (iestādes iekšējā darba organizācijas optimizāciju un darbinieku darba pienākumu pārskatīšanu). Bija ieplānots, ka 2024. gadā 7 pagastu bibliotēkās notiks darba likmju samazināšana, bet sakarā ar darbinieka ilgstošu prombūtni, vienā no pagastu bibliotēkām izmaiņas notiks sākot ar 2025.gadu.

Ilgstošā prombūtnē bija Līgo pagasta bibliotēkas vadītāja. Viņu šajā laikā uz vienu dienu nedēļā aizvietoja Jaungulbenes pagasta bibliotēkas vadītāja. Ilgstošā prombūtnē bija arī Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietas Sinolē darbiniece. Gada nogalē pelnītā atpūtā devās ilggadēja (no 1976.gada) Jaungulbenes pagasta bibliotēkas vadītāja Dzidra Rudzīte.

Rankas pagasta bibliotēkā 2024.gada 23. augustā darbu atsāka iepriekšējā darbiniece, kura atgriezās no bērna kopšanas atvaļinājuma.

Apbalvojumi un pateicības

Gulbenes novada kultūras balvas 2023-2024 pasākumā “Kultūra [kubā]”, kategorijā “**Bibliotēkas**”, tika nominēta Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja Ingrīda **Rubene** par apzinīgu profesionālo darbu, atsaucību iedzīvotāju ierosinājumiem un Daukstu kopienas saliedēšanu.

Atzinīgi vērtējot Daukstu pagasta Staru bibliotēkas vadītājas Sarmītes **Stupānes** ieguldīto darbu, viņa tika nominēta Voldemāra Caunes balvai “**Gada bibliotekārs darbā ar bērniem un jauniešiem**”. Sarmīte balvu nesaņēma, tomēr bija pateicīga par bibliotēkas vadības novērtējumu.

Lizuma pagasta bibliotēka tika izvirzīta nominācijai “**Sakoptākā pašvaldības iestāde vai struktūrvienība**”.

Pagastu apvienību **pateicības rakstus** saņēma:

Ingrīda **Rubene** - Daukstu, Galgauskas, Jaungulbenes un Līgo pagastu apvienības pārvaldes Pateicības raksts par projektu izstrādi un realizēšanu;

Daiga **Apsīte** - Druvienas, Lizuma, Rankas un Tirzas pagastu apvienības Pateicības raksts par atsaucību un ieguldījumu pasākumu atbalstīšanā;

Dace **Dzērve** - Litenes, Stāmerienas, Stradu pagastu apvienības pārvaldes pateicību Par aktīvu sadarbību ar pirmsskolas izglītības iestādi “Ābolīši”, organizējot radošus un izzinošus pasākumus mācību procesa dažādošanā”.

Finansējums personāla attīstībai

Finansējums profesionālajai attīstībai bibliotēku darbiniekiem tiek plānots bibliotēku budžeta ietvaros, rūpīgi izvērtējot vajadzības. Gulbenes novada bibliotēku darbinieki izmanto iespēju pilnveidot savas zināšanas un prasmes bezmaksas tiešsaistes kursus.

Darbinieki vairumā gadījumu izvēlējušies Latvijas Nacionālās bibliotēkas piedāvātās apmācības. Ir apmeklējuši arī citu iestāžu un biedrību organizētos kursus.

Pārskata periodā bibliotēkas darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Preiļu galveno bibliotēku, Riebiņu un Simalas pagastu bibliotēkām. Ļoti iedvesmojoša bija tikšanās Preiļos, it īpaši saruna par darbu Ģimenes digitālo aktivitāšu centrā. Pārsteidza Riebiņu pagasta bibliotēkas telpu plašums un darbinieku skaits. Mūsu novada pagastu bibliotēkās ar līdzīgu darba slodzi strādā tikai viens bibliotekārais darbinieks.

Gulbenes novada bibliotekāri pie Simalas pagasta bibliotēkas

Tabula "Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi"

Nr.p .k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalībnieku skaits	Klātienē vai attālināti
1.	Gulbenes novada bibliotēka sadarbībā ar LNB	Digitalizācijas praktikums	4	9	Klātienē
2.	Limbažu galvenā bibliotēka	Sociālo mediju izmantošana sava produkta/pakalpojuma popularizēšanā	3,5	7	Attālināti
3.	LNB	Latvijas kultūras kanons 8 nozarēs	12	5	Attālināti
4.	Gulbenes novada bibliotēka	Audiovizuāls vēstījums: vienkārši, interesanti un atraktīvi	6	17	Klātienē
5.	LNB	Seminārs par Latvijas elektronisko resursu piedāvājumu	3	3	Attālināti
6.	Cēsu centrālā bibliotēka	Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 22.konference "Labbūtības ceļvedis bibliotekāriem"	6	3	Klātienē

Nr.p .k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalībnieku skaits	Klātienē vai attālināti
7.	Biedrība "Ritineitis", pieaugušo neformālās izglītības centrs "Azote"	Digitālo risinājumu pielietošana mūsdienīgu procesu transformācijai	80	10	Attālināti
8.	Europe Direct Gulbene	I.Spriņģes nodarbība "Kā atpazīt nepatiesu informāciju?"	2	15	Attālināti
9.	VARAM	VPVKAC jauno darbinieku mācības (x 12)	24	5	Attālināti
10.	LNB Bibliotēku attīstības centrs sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku	Pielāgotās literatūras pakalpojumu nodrošināšana Latvijas bibliotēkās	5	2	Attālināti
11.	Tietoevry Latvia	BIS ALISE jaunais katalogs	1	18	Attālināti
12.	LKA Kultūras koledža	<p>"Projektu sagatavošana valsts un pašvaldības kultūras projektu finansējuma konkursiem"</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kultūras projektu valsts un pašvaldības finansējuma avoti un procedūras.</i> • <i>Kultūras projekta radošās koncepcijas izstrādes pamatprincipi – Diāna Čivle.</i> • <i>Kultūras projekta vadības specifika – Sandis Kalniņš.</i> • <i>Autortiesību pamati – Ilona Pētersone.</i> • <i>Kultūras projektu mārketingi digitālajā laikmetā – Liliāna Ozoliņa.</i> • <i>Kultūras projekta tehniskās producēšanas aspekti – Rihards Gulbis.</i> • <i>Kultūras projekta izdevumu/ieņēmumu tāmes</i> 	20	1	Attālināti

Nr.p .k.	Organizētājs	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Stundu skaits	Dalībnieku skaits	Klātienē vai attālināti
		<p><i>izstrādāšana, finanšu plūsmas plānošana – Dita Kalniņa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Kultūras projektu finansējuma konkursu pamatprincipi: VKKF – Edgars Vērpe, Līga Ribicka</i> <i>Pašvaldību kultūras projektu finansēšanas konkursi- Rīgas domes Kultūras projektu finansēšanas konkursi – Baiba Šmite, Ludmila Levite</i> <i>Pašvaldību kultūras projektu finansēšanas konkursi reģionos – Inta Šoriņa, Agnese Miltiņa</i> 			
13.	LNB	Infoseminārs par bibliotekāra kvalifikācijas iegūšanu. 4 ceļi līdz bibliotekāra kvalifikācijai.	2	2	Attālināti
14.	LNB	Mākslīgais intelekts un medijpratība: iespējas un izaicinājumi	4	2	Attālināti
15.	LNB	Medijpratība skolās. Kā mācīt un mācīties	3	3	Attālināti
16.	LNB	Seminārs “Vecāku iesaiste bērnu lasītprieka veicināšanā”	3	5	Attālināti
17.	LNB	Seminārs “Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai?”	3	4	Attālināti
18.	Biznesa datorapmācība	Excel vebinārs	4	2	Attālināti
19.	LNB	Mediji un bibliotēkas informācijas mijiedarbībā	2	1	Attālināti
20.	NVO	Īsa video veidošana digitālajam saturam	3	1	Attālināti
21.	Gulbenes novada bibliotēka	Laimīgas sievietes formula. Baiba Auziņa, izaugsmes trenere	1,5	18	Klātienē

Arī 2024.gadā 10 darbinieki izmantoja Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvāto iespēju pieaugušajiem mācīties mūžizglītībasursos ar kuponu metodi. Tā tika iegūtas un papildinātas zināšanas dažādu digitālo risinājumu pielietošanā. 80 stundu mācības bija bez maksas, notika attālināti, no 21.11.2024. līdz 21.01.2025.

Profesionālās pilnveides vērtējums specializācijā – bērnu un jauniešu apkalpošana

Lai uzlabotu prasmes darbā ar bērniem un jauniešiem, gan publisko, gan skolu bibliotekāri regulāri tiek informēti par iespēju mācīties un klausīties tēmas par darbu ar bērniem un bērnu un jauniešu literatūru, piedaloties dažādos semināros, konferencēs gan klātienē, gan attālināti.

4 darbinieki apmeklēja Vidzemes novadu Bērnu un skolu bibliotēku darbinieku 22.konferenci “Labūtības ceļvedis bibliotekāriem”. Lieliska bija psiholoģes Līgas Bērziņas lekcija “Kā saprast pieaugušo un bērnu uzvedības problēmas bibliotēkā”, arī lekcija par MOT programmu, kā iedrošināt motivēt un atbalstīt jauniešus. Tas darbā ar bērniem palīdz saprast, kā neizraisīt konfliktu un kā darboties pret bērnu agresiju, kas pēdējā laikā ir viena no pamatproblēmām bibliotēku darbā.

Tiešsaistē tika skatīti LNB semināri: “Kā panākt dubultjaudu lasītveicināšanai?” (4 bibliotekāres), “Vecāku iesaiste bērnu lasītprieka veicināšanā” (5 bibliotekāres), “Medijpratība skolās. Kā mācīt un mācīties” (3 bibliotekāres).

Gulbenes novada bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļas vadītāja apmeklēja LNB organizētos seminārus, konferences saistībā ar darbu ar bērniem un jauniešiem, attālināti noklausījās Valsts probācijas dienesta organizētos kursus “Speciālo zināšanu apguve bērnu tiesību aizsardzības jautājumos”. Ar savām zināšanām viņa dalās bibliotekāru semināros. Katru gadu arī tiek analizēts darbs ar bērniem un jauniešiem pagastu bibliotēkās. 2024. gadā sakarā ar darbinieku maiņām Bērnu nodaļas vadītājai neizdevās apmeklēt nevienu bibliotēku, lai uz vietas konsultētu par darbu ar bērnu un jauniešu literatūras krājumu.

Darbinieki novērtē mācības, kurās citi kolēģi dalās savā pieredzē. Šāda pieredzes apmaiņa palīdz ieviest jaunas idejas savā ikdienas darbā. Šāda veida attālinātās mācības vēlētos vairāk.

Galgauskas pagasta bibliotekāre atzinīgi vērtē LNB teksta materiālu “Jaunieši un bibliotekāri - kopīgs ceļš medijpratībā”. Limbažu galvenās bibliotēkas organizētajā seminārā tiešsaistē “Sociālo tīklu izmantošana sava produkta (pakalpojuma) popularizēšanā” iegūtās zināšanas un LNB “Mediji un bibliotēkas informācijas medijpratībā” uzminātais izmantojams arī darbā ar bērnu un jauniešu auditoriju.

Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Galvenie rādītāji

Tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iep. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	4307	4691	5030	+9%; +8%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	1210	1316	1416	+9%; +8%
Bibliotēkas apmeklējums	57924	57421	57007	-1%; -0,7%
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	11871	12673	13635	+7%; +8%
Virtuālais apmeklējums	43	49229	104520	+1045%; +113%
Izsniegums kopā	134785	129855	126038	-4%; -3%
<i>t. sk. grāmatas</i>	58588	53926	54330	-8%; +1%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	72660	71874	66847	-1% ; -7%
<i>t. sk. bērniem līdz 18.g.</i>	18807	17579	18192	-7%; +4%
Bibliotekārais aptvērumš % no iedz. skaita pagastā, pilsētā, reģionā	33%	36%	40%	+9%; +12%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.</i>	56%	70%	79%	+20%; +13%
Iedzīvotāju skaits*	12950	13087	12760	+1%; -2%

*[Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati](#)

2024. gadā iedzīvotāju skaits Gulbenes novada pagastos ir samazinājies par 2 %. Lietotāju skaits, salīdzinot ar 2023. gadu, ir palielinājies par 8 %. Izsniegums un apmeklējums ir nedaudz samazinājies, attiecīgi par 3% un 0,7%.

Abonēto periodisko izdevumu skaits ir samazinājies, jo tie ir palikuši daudz dārgāki. Tāpēc to izsniegums samazinās (-7%). Toties grāmatu izsniegums ir palielinājies par 1%.

Bibliotēkās, kuru teritorijās atrodas skolas, palielinās lasītāju skaits līdz 18 gadu vecumam, pārsniedzot pat attiecīgajā pagastā oficiāli reģistrēto bērnu un jauniešu skaitu, jo bibliotēkas apmeklē arī blakus pagastu bērni, kas mācās attiecīgā pagasta skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs. Skolēni apmeklēja bibliotēku pasākumus, arī bibliotekāri regulāri devās uz skolām. Kopumā novada pagastos lietotāju-bērnu līdz 18 gadiem, salīdzinot ar 2023. gadu, palielinājies par 8%.

Savukārt pieaugušo lietotāju skaits palielinājies par 7%. Jo mazāk kādā pagastā ir darba vietu, jo grūtāk bibliotēkai ir aptvert savus iedzīvotājus. Bibliotēku darba laikiem jābūt elastīgākiem, vairāk pieskaņotiem iedzīvotāju vēlmēm un iespējām. Tāpēc 2024. gadā 14 pagastu bibliotēkas ziemas periodā bija atvērtas sestdienās.

Iedzīvotāju aptvērumš pagastos ir palielinājies. Arī pēc vecuma grupām rēķinot, iedzīvotāju aptvērumš ir pieaudzis visās grupās.

Pagastu bibliotēku iedzīvotāju aptvērums pēc vecuma

	Kopā	Līdz darbaspējas vecumam	Darbaspējas vecumā	Pēc darbaspējas vecuma
Novada pagastu iedzīvotāji*	12760	1810	8270	2680
Lasītāji	5030	1416	2669	945
Iedzīvotāju aptvērums**	40% (36%)	79% (59%)	33% (32%)	36% (33%)

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

** Iekavās 2023. gada procentuālais aptvērums

Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

Pārskata gadā tika ieviests **lasītājiem izdevīgāks darba laiks** - ziemas periodā (no 1.oktobra līdz 31. maijam) bibliotēkas atvērtas apmeklētājiem no otrdienas līdz sestdienai, bet vasaras periodā (no 1.jūnija līdz 30. septembrim) atvērtas apmeklētājiem no pirmdienas līdz piektdienai. Līdz šim tā strādāja 4 bibliotēkas, bet 2024. gadā – jau 14 (no 18) bibliotēkas.

Novadā ir vairāki **Sociālās aprūpes centri** (SAC) un pansionāti. Tādi ir 4 pagastu bibliotēku teritorijās. 2 pagastos atrodas veco ļaužu mājas. Tirzas pagastā ir izveidots **Grupu mājas pakalpojums**, kas tiek nodrošināts pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, Beļavas pagastā atrodas **sociālā māja**. Šeit dzīvojošiem iedzīvotājiem tiek nodrošināti arī bibliotekārie pakalpojumi: pievestas klāt grāmatas, pēc vajadzības arī lieldrukas grāmatas un audiogrāmatas, organizēti dažādi pasākumi.

2024. gadā atklāja četrus **VPVKAC** – Jaungulbenes, Litenes, Lizuma un Tirzas pagastu bibliotēkās. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centri izveidoti 4 pagastu bibliotēkās, kur iespējams pieteikt un saņemt gan pašvaldības, gan valsts pakalpojumus. Iedzīvotāji apmierināti ar iespēju iesniegt iesniegumus, nomaksāt Gulbenes novada pašvaldības rēķinus. Četrās bibliotēkās 2024. gadā no 1.februāra reģistrēti 264 VPVKAC pakalpojumi.

No 2024. gada 1.oktobra (pēc pagastu apvienību izveides novadā) bibliotēkās pieņem no iedzīvotājiem jebkāda veida iesniegumus, kas adresēti pašvaldības iestādēm.

Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkas vadītāja jau vairākus gadus ir **atbalsta persona** kalnieniešiem, kuri ir sociālā dienesta klienti. Palīdz aizpildīt dokumentus, kas nepieciešami iesniegšanai sociālajā dienestā. Tie tiek nogādāti Stāmerienas pagasta sociālajai darbiniecei. Atskaites gadā katru mēnesi aptuveni 8-10 cilvēkiem ir nepieciešama šāda palīdzība.

Daukstu pagasta Staru bibliotēkā izveidojās **ceļotāju klubiņš** “Raibais čemodāns”. Atskaites gadā notika četras tikšanās, tika iepazīta Kanāda, Šveice, Polijas Tatri un Itālija.

Sabiedrības, lasītāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darba kvalitāti, to rezultāti; jaunu lasītāju piesaiste

Pagastu bibliotēku vadītājas novērojušas, ka iedzīvotāji vairs nav tik atsaucīgi dažādu aptauju aizpildīšanā. Lielākoties lietotāju viedokļa izzināšana par bibliotēkas darbu, sniegtajiem pakalpojumiem un to kvalitāti notiek tiešajā saziņā, sarunās.

Dažas pagastu bibliotēkas īsām aptaujām izmanto izveidotās aktīvāko lasītāju WhatsApp grupas. Šādi abas **Stāmerienas** pagasta bibliotēkas pirms bibliotēkas budžeta sastādīšanas aptaujāja lasītājus, kādas bibliotēkas aktivitātes vēlas, kādus rakstniekus grib satikt bibliotēkā. Pirms projekta izstrādes Gulbenes novada neformālās izglītības programmu projektu konkursam lasītāji tika aptaujāti par viņu izglītības vajadzībām.

Pārskata periodā Rankas pagasta **Gaujasrēveļu** bibliotēka izveidoja divas aptaujas - vienu gada sākumā par pakalpojumu klāstu, otru gada beigās par iedzīvotāju vēlmēm, izzinot tēmas meistarklasēm, kādas aktivitātes organizēt. Daži citāti no iedzīvotāju paustā bibliotēkas novērtējuma un ieteikumiem:

- Gribu, lai bibliotēkas ir vietas, kur cilvēkiem satikties un pabūt kopā.
- Turpināt iedvesmot!
- Diemžēl nevaru apmeklēt tos pasākumus, kuri ir darba laikā, darbdienās līdz plkst. 17.00.
- Paldies par sadarbību!
- Lai bibliotēka vienmēr ir atvērta šajā vietā. Turpināt darīt iesākto!
- Liels lepnums redzēt cilvēkus ar lielu gribasspēku sasniegt augstākos mērķus.
- Gaujasrēveļu bibliotēka ir nozīmīga kā tikšanās un socializēšanās vieta, bibliotēka bieži vien kalpo kā saikne ar pašvaldību, un tajā var saņemt palīdzību dažādos jautājumos.

Aizvien **jaunos lietotājus** bibliotēkām piesaista daudzveidīgs pasākumu un interesantu tematisko izstāžu piedāvājums.

Jauni lasītāji **Druvienas** pagasta bibliotēkai piesaistīti, sestdienās organizējot tematiskās “Rīta stundas” bērniem. Bērnu un jauniešu aktīvo lietotāju skaits palielinājies par 13%.

Palielinājies to lietotāju skaits, kuriem ir vajadzība izmantot e – parakstu, iesniegt iesniegumu un izmantot citus pakalpojumus, kas nav saistīti ar bibliotēku pamatpakalpojumu. Līdz ar pagastu pārvalžu reorganizāciju, bibliotēkas pieņem un palīdz iedzīvotājiem iesniegt iesniegumus. Tas ir palielinājis bibliotēku lietotāju skaitu, kas vēlas saņemt tikai šos pakalpojumus, bet par lasītājiem viņi pagaidām nekļūst.

Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums

Cilvēkiem ar kustību traucējumiem ir pieejamas tikai 6 bibliotēkas – **uzbrauktuves** ir Daukstu pagasta Staru, Druvienas, Lejasciema, Rankas, Stāmerienas un Tirzas pagastu bibliotēkām. 5 no 17 bibliotēkām atrodas 2.stāvā. Lasītāju ar īpašām vajadzībām, kuri paši apmeklē bibliotēkas, nav daudz. Pateicoties uzbrauktuvei, 2024. gadā Rankas pagasta bibliotēku regulāri apmeklē 2 lasītāji ar kustību traucējumiem. Pārskata periodā Beļavas pagasta bibliotēku apmeklēja viens lasītājs (bērns) ar īpašām vajadzībām. Viņš ar asistenta palīdzību tika uzņests 2.stāvā.

Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēkas un Stradu pagasta Stāķu bibliotēkas pakalpojumus regulāri izmanto lasītāji ar dzirdes traucējumiem. Stradu pagasta bibliotēka sadarbojas ar Sveķu pamatskolu, kur mācās bērni ar īpašām vajadzībām.

Daukstu pagasta bibliotēka apkalpo arī Sociālā aprūpes centra “Dzērvēs”. Lielākā daļa klientu ir tikai pasākumu apmeklētāji. Divas reizes mēnesī aprūpes centrā notiek pasākumi, kuros piedalās arī darbinieki. Pasākumu plāns tiek sastādīts kopā ar aprūpes centra rehabilitatorēm, parasti pasākumi notiek 2. un 4. mēneša piektdienā no 10.00 – 11.00. Bibliotēkai ir ļoti laba sadarbība ar sociālās aprūpes centru, bibliotekāre tiek iepazīstināta ar katru jauno klientu. Sarunās noskaidrojas klienta intereses un vēlmes, tiek piedāvāts pakalpojums - apkalpošana dzīvesvietā. Tā notiek pēc pieprasījuma, reizi nedēļā uz centru tiek nesti periodiskie izdevumi, kurus var lasīt ikviens. Viena darbiniece, kura dzīvo Gulbenē, bet aizņemtības dēļ nevar apmeklēt bibliotēku, lūdza regulāri piegādāt viņai interesējošus periodiskos izdevumus, līdz ar to bibliotēka ieguva jaunu lietotāju. Viens klients lasa tikai krievu valodā, šajā gadījumā grāmatas tiek piegādātas, izmantojot SBA.

Tāpat arī Līgo pagastā SAC “Siltais” iemītniekus apkalpo **Līgo** pagasta bibliotēkas vadītāja.

Pārskata periodā turpinājās **Litenes** pagasta bibliotēkas sadarbība ar VSAC Latgale filiāli Litene, kur dzīvo klienti ar garīga rakstura traucējumiem. Bibliotēkas lietotāji 2024. gadā bija 44 centra klienti. Bibliotēkā viņi izvēlas lasīt grāmatas un periodiskos izdevumus, izmanto datorpakalpojumus, piedalās tematiskos pasākumos.

Pārskata perioda laikā kopā ar VSAC Latgales filiāles “Litene” klientiem notika 7 pasākumi:

- Litenes pagasta mākslas studijas “Liepceliņš” rokdarbu izstādes “Sirdsdarbi” apmeklējums;
- To, cik dažāda var būt sveces forma, krāsa, izgatavošanas materiāls, kādas maģiskas īpašības piemīt svecēm, Litenes Aprūpes centra klienti uzzināja, apmeklējot Lienes Nagles darināto sojas vaska sveču izstādi;
- Tematiskā pasākuma “Ai, zaķīti, garausīti, kā es tevi sen gaidīju” ietvaros tika iekrāsotas un iedancotas Lieldienas. Kopā tika atklāti olu krāsošanas noslēpumi, pārrunāts, kādi ticējumi un tradīcijas saistās ar šiem pavasara svētkiem;
- Pēc iepazīšanās ar M.Kanteles bismārīšu kolekciju, izzinošā nodarbībā “Kukaiņu daudzveidība” aprūpes centra klienti nostiprināja zināšanas par kukaiņu valstības daudzveidību, to izskatu un nosaukumiem;
- Ar skanīgām dziesmām un Jāņu rotaļām tika ieskandināti Līgo svētki “Sanākuši Jāņa bērni, sagaidīt Jāņu dienu”;
- Iestājoties gada patriotiskākajam mēnesim novembrim, radošās darbnīcas “Ar Latviju sirdī” ietvaros kopā ar Litenes Aprūpes centra klientiem tapa skaisti svečturi un unikālas svētku nozīmītes no plastikas;
- Cik un kādi ir novadi Latvijā? Vai tu zini, kādi ir Latvijas valsts simboli? Uz šiem un daudziem citiem jautājumiem par Latviju atbildes klienti sniedza, piedaloties viktorīnā “Vai tu zini, kas ir Latvija”.

Bibliotēkas piedāvā pakalpojumu - **apkalpošana dzīvesvietā**.

Stradu pagasta bibliotēka dzīves vietā apkalpo lasītājus apkalpo jau no 2005. gada. Ir izveidots ~100 km garš maršruts. Apmeklētas 15-20 dzīvesvietas, pārsvarā tie ir Zeltalejas un Lejasstradu ciemu iedzīvotāji.

Līdzīgi strādā arī **Beļavas** pagasta bibliotēka - katru mēnesi piegādā grāmatas un presi 30 lasītājiem pagasta ciemos - Letēs, Naglenē, Ozolkalnā un Pilskalnā.

Stāmerienas pagasta bibliotēka reizi mēnesī devās izbraukumā pie lasītājiem uz Stāmerienas ciemu., kur dzelzceļa stacijā notiek grāmatu apmaiņa. Šo pakalpojumu izmantoja 12 ciema iedzīvotāji.

Daukstu pagasta **Staru** bibliotēkas vadītāja sešas reizes gadā devās uz Krapas ciemu, lai iepazīstinātu iedzīvotājus ar jaunāko literatūru un izsniegtu grāmatas.

Tirzas pagasta bibliotēka ārpus bibliotēkas telpām apkalpoja 9 lasītājus, kuri māsaimniecībā dzīvo vieni paši vai nav iespēju atklūt līdz bibliotēkai. Dažkārt bibliotēkas vadītāja ir arī uzticamības persona un nomaksā Gulbenes novada pašvaldības rēķinus un nekustamā īpašuma nodokli.

Lejasciema pagasta bibliotēkas vadītāja piegādā mājā grāmatas lasītājam ar dzirdes traucējumiem. 2024. gadā viņš izlasījis 132 grāmatas un 70 žurnālus. Divi lietotāji ir ar kustību traucējumiem un dzīvo Veco ļaužu dzīvojamā mājā. Tiem bibliotekāre piegādājusi 26 grāmatas un 14 žurnālus. Jūnijā notika tikšanās ar Gulbenes novada Dienas aprūpes centru un specializētajām darbnīcām. Dienas aprūpes centra darbinieces iepazīstināja ar savām aktivitātēm un iespēju izmantot piedāvājumu tajās darboties. Uz tikšanos bibliotēkā ieradās 5 interesenti.

Ne visur šis pakalpojums tiek izmantots. Stradu pagasta **Stāķu** bibliotēka arī piedāvā grāmatu piegādi dzīvesvietā, bet šo pakalpojumu izmanto tikai viena bibliotēkas lietotāja. Desmit bibliotēkas lietotājiem grāmatas vai periodiskos izdevums uz mājām piegādā ģimenes locekļi.

Pielāgotās literatūras pakalpojums

Pielāgotās literatūras krājums reģiona bibliotēkās ir mazs un neatbilst pieprasījumam. Bet to pašu var teikt arī par šādas literatūras piedāvājumu Latvijā.

Tabula “Pielāgotā literatūra bibliotēkas krājumā”

	Grāmatu skaits
Grāmatas palielinātā drukā	11
Grāmatas vieglajā valodā	3

Pieprasījumu pēc grāmatām palielinātā drukā daļēji apmierinām, sadarbojoties ar Balvu Centrālās bibliotēkas struktūrvienību Pielāgotās literatūras bibliotēku. Piemēram, Lizuma pagasta bibliotēka pārskata periodā piedāvāja grāmatas palielinātajā drukā un audiogrāmatas. 2 lasītāji pamēģināja palielinātās drukas grāmatas, bet tomēr secināja, ka turpinās lasīt parastā iesējuma grāmatas, jo palielinātās drukas grāmatām ir neparocīgs izmērs. Arī Daukstu pagasta Staru un Tirzas pagasta bibliotēkas lasītāji atzina, ka grāmatas ir smagas, nav ērtas un tās ir grūti noturēt rokās.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi

Seniori ir tie bibliotēku apmeklētāji, kas visvairāk interesējas par pasākumiem. Galvenais senioriem ir – kopā būšana un socializēšanās. Un bibliotēka ir īstā vieta, kur to var darīt, satiekoties pavadīt laiku radoši un pilnvērtīgi.

Daukstu pagasta bibliotēka sociālās aprūpes centrā “Dzērvēs” pārskata periodā organizēja 19 pasākumus. Tie bija nopietni un nenopietni literārie pasākumi, izglītojoši pasākumi un pat “Saulgriežu sporta spēles senioriem”. Lai arī nosaukumā ietverts “sporta spēles”, dalībniekiem bija jāizlasa četrindīte, secīgi jāsaliek tautasdziesma, jāatceras ticējums utt. Galvenais šajos pasākumos ir humora deva. Vadot šos pasākumus, ir svarīgi ne tikai stāstīt, lasīt un rādīt, bet ļaut runāt pasākuma apmeklētājiem. Pasākumā “Gulbene toreiz un tagad” skatījām arī fotogrāfijas no Gulbenes novada bibliotēkas krājuma. Seniori, ieraugot pazīstamās vietas, dalījās savās atmiņās. Savukārt Senioru dienas pasākumā neieradās bibliotekāre, bet Runcis Misiņš no Gulbenes bērnu bibliotēkas un vēlēja senioriem dzīvesprieku un veselību. Lielu jautrību sagādāja apkampienu izmēģināšana no D.Mellinga grāmatas “Kur ņemt vienu apkampienu?”.

Daukstu pagasta Staru bibliotēka katru gadu iesaista seniorus labdarības akcijā “Lai bagāti Ziemassvētki”, kur tiek gatavotas Ziemassvētku paciņas SAC “Dzērvēs” senioriem.

Rokdarbnieki. Vairākās pagastu bibliotēkās izveidojusies laba sadarbība ar vietējām rokdarbu kopām, tiek izlikta izstādes, organizēti pasākumi. Daukstēs aktīvi darbojas rokdarbnieču pulciņš “Atspolīte” un šie brīnišķīgie darbi bija apskatāmi arī bibliotēkā. Ir apzināti arī vietējo iedzīvotāju un SAC “Dzērvēs” darbinieku vaļasprieki. Bibliotēkā bija apskatāmas:

- Rokdarbnieču pulciņa “Atspolīte” vadītājas Andas Krimas salvešu kolekcija “Pavasaris”, fotogrāfiju izstāde “Putni Daukstu pagastā”, “Taureņu kolekcija”;
- SAC “Dzērvēs” darbinieču Gitas Gorbenko “Eņģeļu kolekcija” un kolekcija “Uzmanību - bites”, Līgas Āboliņas darinātās dimanta glezniņas.

Rankas pagasta bibliotēkai ir izveidojusies laba sadarbība ar rokdarbu kopu “Rankas bize” rokdarbnieces ar lielu interesi piedalījās zeķu adīšanas meistarklasē ar smiltenieti Ilzi Haku un rokdarbu kopu ”Pūra lāde”, apmainījās ar jaunākajām tendencēm un idejām rokdarbu izstādes atklāšanas pasākumā.

Arī Stāmerienas pagasta bibliotēkā tika izlikta rokdarbnieču kopas “Saulesvece” darbu izstādes.

Lauksaimniekiem ir svarīgi tikt ar LAD konsultantiem. Druvienas pagasta bibliotēka sadarbībā ar Gulbenes lauku konsultācijas biroja vadītāju Simonu Berkoldi un augkopības speciālisti Ingrīdu Šteinbergu organizēja informatīvu semināru “Aktuālā informācija uzņēmējiem 2024. gadā” un 3 dienu mācības “Eiropas savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana”.

Gaidot pavasari, Rankas pagasta bibliotēkā kupli apmeklēta bija tikšanās ar rancēnieti, dārzkopi Mārīti Baltiņu. Ar lielu interese dārzkopības entuziasti klausījās speciālistes padomos, ieteikumos un pieredzē, izveidojās diskusijas un pieredzes apmaiņa. Maija mēnesī sadarbībā ar Lauku atbalsta dienestu notika konsultācijas bibliotēkā, kurās Rankas pagasta zemniekiem bija iespēja saņemt palīdzību platību maksājumu pieteikšanai. Šo konsultāciju apmeklēja 6 interesenti, kas izteica atzinību, ka pieredzējušus speciālistus, kas sniedz konsultācijas, var satikt uz vietas Rankas pagastā.

Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēka turpina **atbalstīt Ukrainas iedzīvotājus**. Pasākumi bibliotēkā tiek veidoti ar mērķi ieinteresēt un ieintegrēt Ukrainas iedzīvotājus vietējā sabiedrībā. Pārskata periodā ļoti emocionāls izvērtās atmiņu pasākums “Rudens vakarēšana”. Pasākumā piedalījās LNOB solistes K.Āboliņa, L. Baranova un E. Rusovs, dzeju lasīja J.Mājenieks. Pasākumā tika stāstīti stāsti par sajūtām un vērtībām, dziedātas ukraiņu tautas dziesmas: <https://ej.uz/ycyy> .

Uzziņu un informācijas darbs

Novadā vienoti uzskaitām ar e-pakalpojumiem saistīto bibliotekāru konsultāciju skaitu, uzskaitām elektroniski nosūtītos dokumentus.

Par sniegto e-pakalpojumu klāstu un izmantojamību var spriest pēc tabulas:

Gads	Konsultācijas				Elektroniski nosūtītie dokumenti
	Latvija.lv	VID	Elektrum.lv	Bankas	
2022.	513	181	446	1571	984
2023.	440	197	475	1540	1046
2024.	450	208	676	1549	965
Salīdzinājums %	-15%	+9%	+7%	-2%	+6%
	+3%	+6%	+43%	+1%	-7%

Pārsvārā pieprasīti ikdienā nepieciešami risinājumi – e-paraksta pielietošana, elektroniska dokumentu parakstīšana, dažādi e-pakalpojumi, kā, piemēram, iesniegums VSAA slimības lapas atbalstam (latvija.lv), elektrības skaitītāju rādītāju nodošana (elektrum.lv), ūdens skaitītāju rādītāju nodošana, platībmaksājumu iesnieguma sagatavošana un kartes iezīmēšana (lad.gov.lv), attaisnoto izdevumu pievienošana un deklarācijas sagatavošana (vid.gov.lv), informācijas par ganāmpulku ievade, dzīvnieka pārvietošanas deklarācijas aizpildīšana, pārskata iesniegšana par ganāmpulku, datu ievade par mājdzīvnieku (ldc.gov.lv), kontu izdrukas un maksājumi, kodu kalkulatoru lietošana, Smart -ID atjaunošana, teātra biļešu pirkšana internetā, avio biļešu iegāde.

Aizvien aktuālāki ir jautājumi viedierīču lietošanā un mobilo aplikāciju izmantošanā (piemēram, medniekiem mednis.lv).

Bibliotekāri snieguši daudz dažādu uzziņu, konsultāciju un informācijas, sākot no pavisam vienkāršām un beidzot ar daudz sarežģītākām, kas prasa darbietilpīgāku to sagatavošanu. Piemēram, pedagoģijas studentēm informāciju par rūdišanas nozīmi, par skolotāju veiksmīgu sadarbību ar vecākiem, par rotaļdarbību un integrēto mācību praksi kompetenču pieejas satura kontekstā, par Valdorfa pedagoģiju.

Kopš 2016. gada Litenes pagasta bibliotēkā atrodas Tūrisma informācijas punkts. Blakus bibliotekārajiem pienākumiem, bibliotekāre sniedz informāciju par tūrisma objektiem pagastā un novadā gan tūristiem no Latvijas, gan ārzemēm. Bibliotēkā pēc informācijas 2024. gadā griezies 61

tūrists. Bibliotēka sadarbojas ar Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centru, un vietējiem uzņēmējiem.

Arvien pieaug iestāžu prasības pēc dažādu dokumentu elektroniskās aprites, bibliotēkās palielinās tieši vecākās paaudzes iedzīvotāju vēlme saņemt bibliotekāra palīdzību un konsultācijas.

Bibliotēku izglītojošā darbība

Lizuma pagasta bibliotēkā notika Gulbenes novada bibliotēkas **Reģionālā mācību centra** organizētās mācības. Šogad tā bija Velo skoliņa bērniem, tajā mācījās 13 bērni.

Pēc nepieciešamības bibliotēku lietotājiem tika nodrošinātas **individuālas konsultācijas** gan pakalpojumu izmantošanai e-vidē, gan visu veidu informācijas resursu izmantošanā, gan darbam ar datoru un internetu.

Daukstu pagasta **Staru** bibliotēkā katru trešdienu var saņemt informāciju un padomus, kā iepirkties interneta veikalos. Šo darbu brīvprātīgi veic bibliotēkas lasītāja. Digitālās nedēļas laikā interesenti varēja iepazīties ar mākslīgā intelekta izmantošanu, fotoattēlu kolāžu veidošanu, plakātu, vizītkaršu izveidi www.canva.com. Bērni un skolēni iepazīnās ar Latviešu valodas aģentūras materiālu “Žurnāls zinātkāriem bērniem”.

Daukstu pagasta bibliotēkā sadarbībā ar Lubānas tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centru tika noorganizēta “Performatīva saruna par dabu, cilvēku un Lubānas ezeru”, kurā ikviens tika aicināts izteikt savas domas par Lubānas mitrāju un tā saglabāšanu. Pasākuma dalībnieki iejutās dažādās lomās, piemēram, ko par cilvēka darbību domā mitrājā dzīvojošie putni vai augi. Tas notika lauku cilvēkiem diezgan neierastā formā, tomēr pasākuma dalībnieki “atvērās” un bija ļoti labas atsauksmes par pasākumu.

SAC “Dzērves” tika novadīti izglītojošie pasākumi senioriem:

- “Par putniem”, kurā mācījās atpazīt putnu balsis,
- “Mana Latvija” – stāsts par Latvijas dibināšanu un simboliem, kā arī bibliotekāres sagatavotās erudīcijas spēle par Latviju un Valsts prezidentiem

Druvienas pagasta bibliotēkā Digitālās nedēļas laikā individuāli apmācīti lauksaimnieki ģeotelpiskā iesnieguma un kartes izveidē LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā. Sadarbībā ar Gulbenes lauku konsultācijas biroja vadītāju Simonu Berkoldi un augkopības speciālisti Ingrīdu Šteinbergu organizēts informatīvs seminārs lauksaimniekiem “Aktuālā informācija uzņēmējiem 2024. gadā”, organizētas mācības “Eiropas savienības nozīmes zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošana” – 3 dienu kursi bioloģiskajiem lauksaimniekiem.

Arī **Tirzas** pagasta bibliotēkā 2024. gadā organizētas 2 nodarbības par informācijas ievietošanu un nosūtīšanu Lauksaimniecības datu centram sakarā ar tā apvienošanu ar Lauku atbalsta dienestu.

Lejasciema pagasta bibliotēka sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūru piedāvāja nodarbības bezdarbniekiem, iespēju izveidot CV un to nosūtīt potenciālajam darba devējam. Nodarbību vadīja NVA Gulbenes nodaļas darbiniece. Piedalījās 6 darbu zaudējušie kokapstrādes ceha darbinieki, lai varētu pieteikt savu kandidatūru citā darba vietā. Šīs nodarbības bija ļoti vērtīgas, jo visi bezdarbnieki ieguva jaunu darba vietu.

Arī 2024. gadā dažas pagastu bibliotēkas piedalījās Gulbenes novada pašvaldības **pieaugušo neformālās izglītības programmu projektu konkursā**. Atbalstu guva Stāmerienas pagasta bibliotēku iesniegtais projekts “Rodi prieku radot” (vairāk sadaļā “Projekti”).

Medijpratība

Pārskata periodā **Beļavas** pagasta bibliotēkā notika medijpratības nodarbība pirmsskolas izglītības iestādes “Ābolīši” grupas bērniem.

Arī **Lizuma** pagasta bibliotēka organizēja nodarbības pirmsskolas vecuma bērniem medijpratības veicināšanai - par atdarināšanu, mudināja bērnus neatdarināt visu, ko redz internetā, televīzijā vai kino, jo ne viss, ko tur rāda ir patiess, reāls un izdarāms.

Daukstu pagasta bibliotēka organizēja medijpratības nodarbību SAC “Dzērvēs” senioriem par to, kas ir mediji, kādi tie bija senioru jaunībā, kas ir viltus ziņas un kā tās atpazīt. Protams, tika runāts arī par drošību internetā, bet ir ļoti maz senioru, kas izmanto internetu.

Tiešsaistes katalogs kā pakalpojums

BIS ALISE izmanto visas 17 pagastu bibliotēkas, arī Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojumu sniegšanas vietā “Sinole”. Visas bibliotēkas izmanto Cirkulācijas, Komplektēšanas un SBA moduljus.

Visiem jaunajiem reģistrētajiem bibliotēku lietotājiem (pieaugušajiem) pie reģistrācijas tiek piedāvāts iegūt arī autorizācijas datus, lai varētu ērtāk pasūtīt sev vēlamās grāmatas, pagarināt tām termiņu, kā arī, lai piekļūtu 3td e-grāmatu bibliotēkai. Autorizētie lietotāji kūtri izmanto vai neizmanto nemaz piešķirtos datus, jo labprātāk tiekas klātienē. Tiek veikts individuāls darbs, pārrunas ar lasītājiem par e-grāmatu priekšrocībām. 3TD e-grāmatu bibliotēku pārsvarā izmanto tie lasītāji, kas ilgstoši dzīvo ārzemēs. Gados vecāki lasītāji dod priekšroku drukātām grāmatām.

Autorizēto lietotāju skaits ir samazinājies, tomēr autorizācijas dati tiek izmantoti vairāk, lai rezervētu grāmatas, izmantojot elektronisko katalogu. 2024. gadā pasūtīto (WEB) eksemplāru skaits ir pieaudzis par 18%.

Tabula “BIS ALISE izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i	Strādā ar moduļiem			Pasūtīts (Web) eksemplāru (2024)
			Cirkulācija	SBA	Komplektēšana	
Gulbenes	18	18	18	18	18	100

Tabula “Autorizētie lietotāji”

	2022	2023	2024	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvie lietotāji kopā	4307	4691	5030	+8,9%; +8%
Autorizētie lietotāji kopā	1189	1300	886	+9,3%; -31%
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	220	132	64	-40%; -51%

Iekšzemes un starptautiskais SBA

Tabula "SBA rādītāji"

SBA	2022	2023	2024
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	1327	1745	1626
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	413	692	731
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	--	--	--

Izdevumu apmaiņa starp bibliotēkām SBA kārtā norit intensīvi. No Gulbenes novada bibliotēkas krājuma pārsvarā tiek pieprasītas grāmatas krievu valodā un nozaru literatūra. Tas ir viens no bibliotēku atbalsta veidiem Ukrainas civiliedzīvotājiem, kuri atrada patvērumu no kara mūsu novadā un izmanto bibliotēku piedāvātos pakalpojumus. Aizvadītajā gadā SBA izmantoja visas novada publiskās bibliotēkas. Visaktīvāk lasītāju intereses nodrošināja: Daukstu pagasta (249 eksemplāri), Beļavas pagasta (136), Stāmerienas pagasta (136); Daukstu pagasta Staru (124) un Rankas pagasta Gaujasrēveļu (124) bibliotēkas.

Savukārt pagastu bibliotēkas Gulbenes novada bibliotēkai piegādāja izdevumus, kuri vairs nav saglabājušies krājumā, piemēram, senāk izdotos bestsellerus, kā arī mācību literatūru un jaunumus ātrākai lietotāju pieprasījumu apmierināšanai.

Lielākā daļa SBA saņemtās grāmatas tiek izsniegtas vairākas reizes.

Apmeklētāji bija informēti par pakalpojumu, bet no Latvijas Neredzīgo bibliotēkas netika ņemta pielāgotā literatūra, jo nebija pieprasījuma.

Problēmas un risinājumi bibliotēkas pakalpojumu un pieejamības jomā

Viena no pakalpojumu pieejamības problēmām bija bibliotēku darba laiks. 2024. gadā bibliotēku darba laiks tika mainīts, 14 bibliotēkas ziemas sezonā bija atvērtas sestdienā.

Pārskata periodā pieaudzis pieprasījums apkalpošanai dzīvesvietā. Šo pakalpojumu izmanto arvien vairāk senioru, kuriem ir grūtības nokļūt līdz bibliotēkām.

Strādājot sestdienās, reizēm ir problēmas sniegt VPVKAC pakalpojumus, jo nav iespējams saņemt konsultāciju un palīdzību no VPVKAC kolēģēm Gulbenē.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Katrai novada bibliotēkai ir izstrādāta sava krājuma komplektēšanas politika, pēc kuras tās pārskata periodā vadījās, organizējot savu darbu ar krājumu. **Galvenie uzdevumi:** mūsdienīgas informācijas pieejamība ikvienam iedzīvotājam, neatkarīgi no viņa dzīvesvietas, mūžizglītības atbalstīšana, bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšana, kultūras mantojuma un novadpētniecības krājuma saglabāšana.

Komplektējot krājumu, tika ņemtas vērā **bibliotēkas lietotāju mērķgrupas** un to intereses. Beļavas pagasta bibliotēka kā galveno uzdevumu pārskata periodā izvirzīja - veicināt lasīšanu bērnu un jauniešu vidū, nodrošināt atpūtas un izklaides iespējas visiem vecumiem un dažādām gaumēm.

Gaujasrēveļu bibliotēka jauno grāmatu piedāvājumu izvērtēja no lasītāju ieteikumiem, grāmatu anotācijām, kā arī no blogeru ieteikumiem. Noderīgs bija LNB veidotais ikmēneša "Literatūras ceļvedis", semināros iegūtā informācija, kā arī kolēģu ieteikumi. Staru bibliotēka atzīst, ka lauku bibliotēkās regulāro lasītāju kontingents gadu no gada ir gandrīz nemainīgs, tādēļ ļoti svarīgi bibliotēkas krājumu nemitīgi atjaunot ar pašu jaunāko un aktuālāko literatūru.

Pagastos, kur nav skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu, lielākā daļa bibliotēkas lietotāju ir pieaugušie, tādēļ krājums veidojas vairāk no literatūras šai lietotāju grupai. Kā prioritāte – latviešu oriģinālliteratūra. No tulkotās literatūras lasītāji vairāk izvēlas romantiska satura daiļdarbus, tiem seko detektīvromāni, vēsturiskie romāni.

Daukstu pagasta bibliotēkā krājuma komplektēšanā tika iesaistīti arī bibliotēkas apmeklētāji. Regulāri sekojot līdzi izdevniecību piedāvājumiem, tika veidots jauno grāmatu saraksts, kuru apskatīja arī lasītāji. Ja interese par kādu grāmatu bija tikai vienam lasītājam, bibliotēkā izvēlējās grāmatu aizņemties no citām bibliotēkām, izmantojot SBA.

Jaunās grāmatas tika iegādātas vietējās grāmatu tirdzniecības vietās "Zvaigzne ABC" un "Globuss Gulbene", kā arī SIA "Virva LK".

Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2022	2032	2024
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	42229	42811	45717
<i>t. sk. grāmatām</i>	26057	27942	29547
<i>t. sk. periodiskajiem izdevumiem</i>	15463	14602	15241
Finansējums krājumam uz 1 iedz. reģionā	3,26	3,28	3,59
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	42229	42913	45717

Pārskata periodā pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 4,6%. Katrai bibliotēkai tas tika piešķirts, ņemot vērā lasītāju skaitu - uz katru lasītāju 10 EUR, no kopējās summas sadalot 2/3 grāmatu iegādei, bet 1/3 seriālizdevumu iegādei.

Rezultātā – salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu dažām pagastu bibliotēkām pašvaldības finansējums pieauga, bet dažām – samazinājās. Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēkai pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai samazinājās par 11%. Tas radījis bažas, jo pieaugušas grāmatu un preses izdevumu cenas. Druvienas pagasta bibliotēkā finansējums krājuma komplektēšanai palielinājās par 2%, bet palikusi dārgāka preses abonēšana, līdz ar to abonēto preses izdevumu skaits samazinājās. Lizuma pagasta bibliotēkai krājuma komplektēšanai finansējums bija pietiekams. Tomēr, tā kā grāmatu cenas ir augušas, gada laikā var iegādāties mazāk grāmatu kā iepriekšējos gados, tādēļ ļoti nozīmīga ir programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” un dāvinājumi, kurus saņem bibliotēkas.

Krājuma pārbaude (inventarizācija)

2024. gadā Gulbenes novada bibliotēka veica krājuma pārbaudes struktūrvienībās: Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietā “Sinole”, Daukstu pagasta bibliotēkā, Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkā un Līgo pagasta bibliotēkā.

Veicot krājuma pārbaudi Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietā “Sinole”, komisija secināja, ka krājuma uzskaitē veikta neprecīzi, pārņemot krājumu no likvidētajām Sinoles un Mālu bibliotēkām, un ka daļai krājuma neatbilst svītrkodi un inventāra numuri ar BIS ALISE datiem. Pēc inventarizācijas noslēgšanas šīs neprecizitātes tika novērstas. Meklējot trūkstošās grāmatas, atklājās, ka krājums ne vienmēr tika izsniegts, izmantojot Cirkulācijas moduli. Pēc inventarizācijas ar Gulbenes novada bibliotēkas palīdzību tika veikta nolietotās un saturā novecojušās literatūras norakstīšana un dāvinājumu reģistrēšana bibliotēkas krājumā.

Daukstu pagasta bibliotēkā komisija secināja, ka bibliotēkas krājuma uzskaitē veikta precīzi, darbs ar krājumu noticis regulāri, sakārtojot un attīrot no nolietotiem un nepieprasītiem grāmatu eksemplāriem.

Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkā un Līgo pagasta bibliotēkā plauktos atradās norakstīti grāmatu eksemplāri un grāmatas, kas nebija reģistrētas BIS ALISE. Kalnienas pagasta bibliotēkā tika ieteikts fiziski nolietotās grāmatas nomainīt pret labākā stāvoklī esošiem eksemplāriem, atkārtotiem izdevumiem vai norakstīt. Līgo pagasta bibliotēkā bērnu literatūras krājums bija maz izmantots, tāpēc ieteikts to izvērtēt, atputekļot un sakārtot.

Lejasciema pagasta bibliotēkas pakalpojuma sniegšanas vietā “Sinole” kā iztrūkums tika norakstīti 10% no krājuma, Daukstu pagasta bibliotēkā – 1%, Kalnienas bibliotēkā – 1,3%, Līgo pagasta bibliotēkā – 1,5%.

Krājuma rādītāji

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2022	2023	2024
Jaunieguvumi kopā	11211	10940	10348
<i>t. sk. grāmatas</i>	3048	2876	3075
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	935	874	862
<i>t. sk. bērniem</i>	607	639	748
Izslēgtie dokumenti	14419	10803	19131
Krājuma kopskaits	105426	106263	97489
Grāmatu krājuma apgrozība	0,75	0,7	0,8
Periodisko izdevumu apgrozība	2,7	2,5	2,7

Lai gan pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis, jaunieguvumu skaits pagastu bibliotēkās samazinājies par 5%. No visiem jaunieguvumiem grāmatas - 30%, seriālizdevumi – 69% un spēles – 1%. Pārskata periodā bērnu grāmatu skaits jaunieguvumos salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 17%. Viens no iemesliem ir deviņu pagastu bibliotēku dalība “Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijā” un arī bērnu grāmatu pasūtīšana programmā “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”.

Lizuma pagasta bibliotēkā atskaites periodā visvairāk ir iegādāta daiļliteratūra un bērnu grāmatas, literatūra psiholoģijā, aktieru un mūziķu biogrāfijas. Druvienas pagasta bibliotēka krājuma lielāko daļu papildina ar daiļliteratūru, iespēju robežās iegādājas nozaru literatūru. Ir liels pieprasījums pēc jaunākās latviešu oriģinālliteratūras. Īpaši pieprasīta Zanes Daudziņas grāmata “Bērnudienas Komunālijā”. Liela interese arī par Daces Judinas, Zanes Nuts, Janas Veinbergas romāniem. Pieprasīti arī ārzemju detektīvromāni un psiholoģiskās spriedzes proza.

2024. gadā lielāka uzmanība tika vērsta uz krājuma kvalitātes uzlabošanu, izslēdzot nolietotos, saturā novecojušos un maz izmantotos dokumentus. Izslēgto dokumentu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 77%. No visiem izslēgtajiem dokumentiem – 39% grāmatas un 61% seriālizdevumi. Lielāka vērība tika piegriezta seriālizdevumu norakstīšanai, jo dažās pagastu bibliotēkās no krājuma vēl nebija izslēgti pirms vairāk kā desmit gadiem izdoto žurnālu eksemplāri. Beļavas pagasta bibliotēkā lietotāji maz lasa nozaru literatūru un dzeju, tāpēc īpaši tika pārskatīts šis krājums. Lizuma pagasta bibliotēkā lielāka uzmanība tika veltīta krājuma “nekustīgajai” daļai – nozaru literatūrai - medicīna, lauksaimniecība, ģeogrāfija, sabiedriskās zinātnes, kurās norakstīta saturā novecojusī literatūra, nolietotās un nepieprasītās grāmatas.

Krājuma kopskaits pagastu bibliotēkās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu samazinājies par 8%, mazliet palielinājies gan grāmatu, gan periodisko izdevumu apgrozība. Tirzas pagasta bibliotēka krājuma apgrozības palielināšanai iepērk lietotāju pieprasītās grāmatas, ievieto informāciju par jaunākajām grāmatām facebook.com, slaidrādē TV ekrānā foajē telpā un WhatsApp lasītāju grupā.

Bibliotēku krājuma veidošana un papildināšana bērnu un jauniešu literatūrā

Gulbenes novada pagastu bibliotēkās krājuma un jaunieguvumu proporcionalitāte ir palikuši gandrīz nemainīgi – 24,3% no iegādātajām grāmatām ir paredzētas bērniem un jauniešiem. 66 vienības ir pārsvarā iegādātās spēles, nedaudz puzles. Novadā kopā iegādātas 748 bērnu grāmatas. Kopējā grāmatu krājuma proporcionalitāte attiecībā uz bērniem ir 21%. Pārskata gadā iegādāto bērnu grāmatu skaits ir diezgan ievērojami palielinājies, piemēram, Daukstu pagasta Staru bibliotēkā 2023. gadā tika iegādātas 34 grāmatas bērniem, tad 2024. gadā jau 59 grāmatas bērniem. Savukārt, Lizuma pagasta bibliotēkā šī attiecība ir 75 (2023. gads) un 137 (2024.gads). Daudzas no šīm grāmatām bibliotēku krājumā nonāk ar Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas un valsts vienotā iepirkuma palīdzību.

Ir bibliotēkas, kuras atzīst, ka bērnu grāmatas ir iepirktas mazāk, piemēram, Līgo pagasta bibliotēkā jaunieguvumu ir par 12% mazāk. Taču kopumā jāatzīst, ka pagastu bibliotekāres aktīvi izmanto SBA pakalpojumu, lai sagādātu saviem lasītājiem vajadzīgo grāmatu.

Pagastu bibliotēkās tiek iegādātas arī galda spēles. Piemēram, Stradu pagasta Stāķu bibliotēkā ir iegādātas 9 galda spēles, Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēkā 8 spēles un Līgo pagasta bibliotēkā 7 galda spēles. Alternatīvo lietu krājums kopumā pagastu bibliotēkās ir 502 vienības, kas ir par 15% vairāk kā 2023. gadā. Visvairāk spēļu ir Stradu pagasta Stāķu bibliotēkā - 72 spēles, Lizuma pagasta bibliotēkā - 50 un Rankas pagasta bibliotēkā - 51.

Preses izdevumi bērniem kopumā tiek abonēti maz. Iemesls – to neizmantošana. Vairākas bibliotekāres atzīst, ka bērni žurnālus lasa maz un tāpēc tie netiek abonēti. Populārākie abonēto žurnāli – Ilustrētā junioriem (6 bibliotēkās), Pūcīte (3 bibliotēkās) un Baltais Valis pasūtīts 1 bibliotēkā. Beļavas pagasta bibliotekāre atzīst, ka žurnālu iegādes maksa ir paaugstinājusies un tāpēc žurnāli bērniem netika iegādāti.

✓ Datubāzes:

Pagastu bibliotēkās bija pieejamas divas datu bāzes – Letonika un Lursoft laikrakstu bibliotēka News.lv.

✓ datubāzu izmantojuma rādītāji

Tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums”

Dabubāze	2022	2023	2024
Letonika			
lejuplāžu skaits	1380	1773	2350
News			
lejuplāžu skaits	1189	226	337

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu Letonikas lejuplāžu skaits palielinājies par 32% un News – par 49%. Datu bāzē Letonika bibliotekāri izmantoja sadaļu Kalendārs, lai skatītu ievērojamu cilvēku svinamās dienas, kā arī lai sagatavotos nodarbību tēmai skolēniem par kādu no literārajiem darbiem. Staru bibliotēkā datubāzē Letonika skolēniem brīvajā laikā patīk lasīt un pildīt dažādus uzdevumus.

Datu bāze News tika izmantota, lai lasītu laikrakstu publikācijas, kas nav pieejamas uz vietas bibliotēkā. Vairāk šī datu bāze tika izmantota, lai papildinātu novadpētniecības krājumu. Piemēram, Tirzas pagasta bibliotēka šos rakstus izdrukā un izveido aprakstu novadpētniecības datu bāzē.

Krājuma un datubāzu popularizēšana

Krājuma popularizēšanai tiek izmantotas gan literārās, gan tematiskās izstādes. Informācija par jaunākajām grāmatām bibliotēkās ievietota bibliotēku sociālo tīklu profilos, pie ziņojumu stendiem bibliotēkās un ciematos, nosūtīta lietotājiem Whatsapp aplikācijā. Piemēram, Stāķu bibliotēka par jaunieguvumiem sūtīja informāciju arī pirmsskolas izglītības iestādei un pamatskolai e-pastā.

Daukstu pagasta bibliotēka krājumu popularizēja pasākumos sociālās aprūpes centra “Dzērvēs” klientiem un darbiniekiem. Tika lasīti fragmenti no dažādām grāmatām, un bieži vien kāds no pasākuma dalībniekiem paņēma grāmatu lasīšanai.

Kalnienas bibliotēka turpināja pagājušā gada tradīciju, kad katru mēnesi tika izliktas viena vai divu latviešu rakstnieku grāmatas, ņemot no plaukta alfabēta secībā.

Lizuma pagasta bibliotēkā tukšās vietas grāmatu plauktos centās aizpildīt ar grāmatām, pagriežot tās pretskatā pret apmeklētāju – šī metode darbojas, jo ļoti bieži lasītāji izvēlējās tieši to grāmatu.

Informācija par pieejamajām datubāzēm bibliotēkās atrodama uz informatīvajiem stendiem, pie lietotāju datoriem, kā arī bibliotēku sociālo tīklu profilos. Piemēram, Lizuma pagasta bibliotēkas sociālo tīklu profilā periodiski tika atjaunota informācija par iespējām, ko sniedz datubāzes, un kā var saņemt pieejas datus letonika.lv, aizpildot elektronisko pieteikuma formu. Datubāzes tiek popularizētas arī Digitālās nedēļas pasākumos bibliotēkās.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām”

Programmas “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” ietvaros Gulbenes novada 18 publiskās bibliotēkas saņēma 244 grāmatu eksemplārus 3033 EUR vērtībā – oriģinālliteratūru, nozaru literatūru, kā arī tulkojumus latviešu valodā.

17 pagastu bibliotēkas kopā saņēma 199 grāmatu eksemplārus - 89 grāmatas bērniem, 99 - latviešu un tulkotā daiļliteratūra un 11 – nozaru literatūra.

Stāmerienas pagasta Kalnienas bibliotēka galvenokārt pasūtīja bērnu grāmatas. Tas tāpēc, ka pašvaldības piešķirtie līdzekļi grāmatu iegādei bija nepietiekami un par tiem pārsvarā tika pirktas grāmatas pieaugušo mērķauditorijai. Beļavas pagasta bibliotēka no iepirkuma piedāvājuma izvēlējās grāmatas, ņemot vērā lasītāju ieteikumus un vēlmes. Stradu pagasta Stāķu bibliotēka atzīst, ka grāmatu iepirkums ir lielisks veids kā papildināt bibliotēkas krājumu ar jaunām grāmatām brīdī, kad grāmatu cenas ir tik ļoti pieaugušas. Informācija par saņemtajām iepirkuma grāmatām tiek ievietota Facebook bibliotēku profilos, kā arī tās tiek izliktas izstādēs bibliotēkās. Grāmatas tika saņemtas gada beigās – novembrī un decembrī, tāpēc izsniegums 2024. gadā ir minimāls.

Darbs ar parādniekiem

Bibliotēku parādniekiem galvenokārt tiek zvanīts pa telefonu, sūtīti e-pasti, ziņas WhatsApp un sociālajos tīklos, tiek uzrunāti arī individuāli. Šis darbs ir attaisnojies, jo parādnieku skaits samazinājies.

Lizuma pagasta bibliotēkā par parādniekiem kļuvuši tie, kuri aizbraukuši strādāt uz ārzemēm, kā arī bērni, kuri mainījuši skolu. Lejasciema pagasta bibliotēkā nopietnākā problēma bija parādnieki – skolēni, kuri tikai pēc vairākkārtējiem uzaicinājumiem atnesa grāmatas, kas bieži vien bija sabojātas. Stradu pagasta Stāžu bibliotēkāre sadarbojās ar vietējās skolas bibliotekāri, lūdzot atgādināt bērniem par grāmatu atgriešanu.

Ar bibliotēkas krājumu saistītās problēmas un to risinājumi, vajadzības, galvenie secinājumi pārskata periodā

Krājuma pārbaudes (inventarizācijas) ir veids kā izvērtēt krājuma kvalitāti, tāpēc jāturpina darbs, norakstot nolietotos, saturā novecojušos un mazpieprasītos izdevumus. Šīs pārbaudes arī parāda katra bibliotēkāra ieguldīto darbu krājuma sakārtošanā un atpūteļošanā.

Augušas gan grāmatu, gan periodisko izdevumu cenas. Iepirkto grāmatu skaits nepalielinās proporcionāli finansējumam. Tiek izmantots SBA pakalpojums, lai ikviens lasītājs tiktu pie kārotās grāmatas vai žurnāla, tiesa gan, ar nelielu nokavēšanos.

Latvijā tiek izdots maz nozaru literatūras, sevišķi tehniskajās zinātnēs. Tā literatūra, kas ir bibliotēku krājumos, ir saturā novecojusi.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darbs ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

Pārskata periodā kopumā Gulbenes novada pagastu bibliotēkās ir palielinājušies visi galvenie skaitļi – lasītāju bērnu kopskaits, apmeklējums un arī izsniegums (skat. tabulu).

	2022	2023	2024	Salīdzinājums ar iepriekšējo gadu %
Lasītāji	1210	1316	1416	+8,7%; +7,6%
Apmeklējums	11871	12673	13635	+6,7%; +7,6%
Izsniegums	18807	17579	18192	-6,6%; +3,5%

Visas bibliotekāres atzīst, ka, ja pagastā nav skolas un pirmsskolas izglītības iestāžu, tad ir grūti panākt, lai bibliotēku bērni apmeklē regulāri. Diemžēl iedzīvotāju skaits salīdzinot ar 2023. gadu ir mainījies ne uz labo pusi – bērnu skaits samazinās. Lasītāju skaita attiecība ir palikusi nemainīga – 24% ir lasītāji bērni un 76% pieaugušie lasītāji. Taču priecē tas, ka bērnu lasītāju kopskaits bibliotēkās ir palielinājies un arī izsniegums ir palielinājies par 3,5%.

Protams, tajās pagastu bibliotēkās, kurās ir gan skolas, gan pirmsskolas izglītības iestādes, ir audzis lasītāju kopskaits, piemēram, Lizuma pagasta bibliotēkā lasītāju bērnu kopskaits ir audzis par 15% un arī apmeklējums pieaudzis par 31%. Savukārt, Tirzas pagasta bibliotekāre atzīst, ka šo kopējo skaitļu kritums Tirzas pagasta bibliotēkā ir izskaidrojams ar to, ka nav notikušas paredzētās tikšanās ar autoriem, jo projekti netika atbalstīti.

Daudzu bibliotēku vadītājas atzīst, ka visaktīvāk bērni apmeklē pagastu bibliotēkas brīvdienu nedēļās vai vasaras brīvlaikā. Tad arī tiek piedāvāti dažādi pasākumi un aktivitātes. Piemēram, Rankas pagasta bibliotēkā brīvdienu nedēļā organizētas aktivitātes visai nedēļai, bet balvu varēja iegūt tas, kas piedalījās visas dienas un noslēgumā bērniem bija pasākums ar cienastu un balvām. Beļavas pagasta bibliotēkā notika rokdarbu darbnīca “Rokassprādzes” skolēniem rudens brīvdienās.

Savukārt, Daukstu pagasta Staru bibliotēkas vadītāja atzīst, ka aktīvākais laiks bērnu bibliotēkas apmeklējumam ir skolēnu brīvdienas, īpaši vasarā. Bibliotēka kļūst par satikšanās “salīņu”. Šeit satiekas bērni gan vietējie, gan no citiem pagastiem, gan no citām valstīm - Spānijas, Īrijas, Anglijas, kas atbraukuši ciemos pie saviem vecvecākiem. Reizēm dienā bibliotēku vienlaicīgi apmeklē ap 20 bērniem. Bibliotekāram tas ir liels izaicinājums ievērot drošu vidi un būt radošam piedāvājot bērniem dažādas aktivitātes gan telpās, gan pagalmā pie bibliotēkas. Bibliotēka ir vienīgā vieta pagastā, kur bērni jēgpilni var atpūsties un pavadīt brīvo laiku.

Īpašs prieks pagastu bibliotekārēm ir par VKKF atbalstītajiem projektiem. Piemēram, VKKF atbalstītā projekta “Radi prieku lasot” ietvaros Stāmerienas pagasta bibliotēkā notika tikšanās ar divām autorēm: Ucupuci “māmiņu” Zani Zustu un Snīpulīša autori Lauru Vinogradovu. Bērniem tās faktiski bija pirmās šāda veida tikšanās. Lai arī sākumā mazie bija sabijušies, jo tas bija kas jauns, tad pēc brīža, pēc rakstnieču prasmes stāstīt un iesaistīt aktīvās darbībās, bērni atvērās un darbojās aktīvi līdzī. Te rodas secinājums, ka arī turpmāk jācenšas organizēt šāda veida pasākumus, lai jau no agra vecuma bērni iemācītos ne tikai iemīlēt grāmatas, bet arī saprast, ka kāds šīs grāmatas rada – raksta,

ilustrē. Savukārt, Druvienas pagasta bibliotēkā sadarbībā ar Lizuma pagasta bibliotēku - VKKF atbalstītā projekta ietvaros "Tas būs piedzīvojums" organizētas divas tikšanās ar bērnu grāmatu autorēm Ievu Samausku un Luīzi Pastori. Tā kā bibliotēkai ir grūti nodrošināt bērnu auditoriju, jo pagastā nav skolas, tika organizēts autobuss, lai no Tirzas pamatskolas atvestu 1. un 2.klases skolēnus uz tikšanos.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

Tikai 7 Gulbenes novada pagastu teritorijās atrodas skola vai pirmsskolas izglītības iestāde un visaktīvāk darbs ar bērniem notiek tieši šajās bibliotēkās. Piemēram, Stradu pagasta Stāķu bibliotēkas vadītāja atzīst, ka Stāķu pirmsskolas izglītības iestādes bērni un audzinātājas ir aktīvākie bibliotēkas apmeklētāji. Piedalās bibliotēkas organizētajās nodarbībās, audzinātājas aktīvi izmanto bibliotēkas krājumu mācību nodarbību veidošanai, pasākumu organizēšanai. Savukārt vidējā vecuma un vecāko klašu skolēni bibliotēku apmeklē bieži, bet vairāk, lai satiktos, atrastu kādu vietu kur bariņos piemesties un spēlēt spēles telefonos, izmantojot bibliotēkas internetu.

Daukstu pagasta Staru bibliotēka izceļas ar to, ka apkalpojamajā teritorijā nav ne skolas, ne pirmsskolas izglītības iestādes, taču lasītāju bērnu kopskaits ir ievērojams – 142. Reizēm dienā bibliotēku vienlaicīgi apmeklē ap 20 bērniem. Biežākā palīdzība, kas skolēniem nepieciešama darbā ar datoru, ir aizsūtīt pārbaudes darbu skolotājam (pirmajās reizēs, kamēr bērns apgūst šīs prasmes) un meklēt informāciju. Īpaša uzmanība strādājot ar bērniem, tiek pievērsta lasītprasmei, kas tek uzlabota caur spēli un dažādiem uzdevumiem. Staros bibliotēkā ir izveidots bērnu lasītāju klubiņš, kurā tiek daudz lasīts bibliotēkā uz vietas, risinātas krustvārdu mīklas, pildīti testi un interesanti uzdevumi, kas ieinteresē bērnus lasīt ar prieku.

Savukārt Tirzas pagasta bibliotekāre atzīst, ka pasākumu organizēšanā Tirzas pagasta bibliotēka sadarbojas ar Tirzas pamatskolu un skolas bibliotēku, klašu audzinātājiem un priekšmetu skolotājiem, ar Tirzas pirmsskolas izglītības iestādi. Bibliotēka ir veiksmīgi iekļāvusies lasīšanas veicināšanas projektā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", Bibliotēku nedēļā, E-prasmju, Karjeras nedēļā, Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļā, Dzejas dienās. Pārskata periodā bibliotekāre darbojusies ar visām vecuma grupām, izņemot 7.-8.klasi; tai skaitā ar Tirzas pirmsskolas bērniem.

Rankas pagasta bibliotēkā skolēnu brīvlaikos bija manāms pieprasījums pēc grāmatām, kas nereti bija obligātā literatūra, arī no ārpus Gulbenes novada dzīvojošiem bērniem, kuriem lauku mājas vai radi dzīvo Rankā. Pārskata periodā, vērojot bērnu paradumus apmeklēt bibliotēku, ir secināms, ka bibliotēku apmeklē vasarā un skolēnu brīvlaikos, jo mācību periodā praktiski šāds apmeklējums ir gandrīz neiespējams. Pārskata periodā ir organizēta 1 galda spēļu diena pavasara brīvdienās skolēniem, kura tika apmeklēta optimālā daudzumā – 10 bērni un 3 pieaugušie. Pārskata periodā turpinājās sadarbība gan ar Rankas pamatskolu, gan PII "Ābelīte". Brīvdienas nedēļā organizētas aktivitātes visai nedēļai, bet balvu varēja iegūt tas, kas piedalījās visas dienas un noslēgumā bērniem bija pasākums ar cienastu un balvām. Aktivitātēs iesaistījās 10 bērni, diemžēl visi dotos uzdevumus neizpildīja, bet prieks par bērnu centību un dalību! Sadarbībā ar Rankas pamatskolas skolotājiem tika aicināti skolēni uz bibliotēku. Skolas vecuma bērniem tika piedāvātas literārās stundas par jaunākajām grāmatām atbilstošam vecumposmam, veicinot interesi par lasīšanu un piedāvājot radošu darbošanos. Aicinājumam atsaucās 2. un 4.klase. Īpaši izdevušās bija Dzejas dienas aktivitātes

Rankas pamatskolas 8., 9. un 5.klases skolēniem - viņi uzzināja kas ir Blackout Poetry, kā to radīt un paši iejutās jauno autoru lomā!

Lizuma pagasts bibliotekāre raksta par Digitālās nedēļas aktivitātēm kopā ar pirmsskolas izglītības iestādes 5gadīgo un 6gadīgo bērnu grupiņām – "Atdarināšana. Neatdarini visu, ko redzi internetā, televīzijā vai kino!" - ka nevar ticēt visam, ko rāda vai redz televīzijā, izpilda datorspēlēs. Lai bērni vieglāk saprastu, kā rodas interneta tīkls no mūsu veiktajām darbībām (spēlētajām spēlēm, sūtītajām ziņām u.c.), kopīgi tika radīts interneta tīkls, izmantojot dzijas kamolu - viens otram tika nosūtīta kāda ziņa vai vēlējums – bērni saprata, arī digitālajā vidē var rasties kļūdas, jo arī dzijas kamolītis ik pa brīdim izmuka no rokām. Noslēgumā visi bērni saņēma Tet skoliņas diplomu! Mācību laikā bērni ir vērsušies pēc palīdzības dažāda veida informācijas sameklēšanā, piemēram, informācija par Velēnas ūdensdzirnavām, par pirmo kosmosā palaisto raķeti, kā pieslēgties un atrast sev nepieciešamo literatūras darbu lasīšanai letonika.lv.

Litenes pagasta bibliotekāre stāsta, ka daudzu gadu garumā ir izveidojusies laba sadarbība ar pagastā esošo pirmsskolas izglītības iestādi "Ābolīši". "Ceļojošās somas" grāmatas aizceļo pie bērniem un kopā ar audzinātājiem tiek izlasītas. Bieži bibliotēka piedāvā dažādus uzziņu materiālus audzinātājiem, gatavojoties grupu nodarbībām. Tiek atlasītas grāmatas, didaktiski materiāli, audio un video ieraksti par kādu konkrētu tēmu. Nav noslēpums, ka jau no mazotnes veidojas mūsu attieksme pret grāmatām. Patīkami, ka bibliotēkā ierodas vecāki ar mazajiem bērniņiem un izvēlas grāmatas kopā lasīšanai. Pavisam gada laikā šajā bibliotēkā notikuši 22 pasākumi un aktivitātes bērniem.

Kopumā 9 Gulbenes novada pagastu bibliotēkas ir iesaistījušās arī Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas grāmatu lasīšanā un bibliotēkās notiek arī pasākumi saistībā ar šo ilggadējo lasīšanas veicināšanas programmu. Daudzām no šīm bibliotēkām tā ir gandrīz svarīgākā aktivitāte ar bērniem. Piemēram, Līgo pagasta bibliotekāre atzīst, ka veiksmīgi ir startēts šajā lasīšanas veicināšanas programmā. Par čaklo lasīšanu bērni saņēma korektorus. Čaklākie lasītāji saņēma blociņu, grāmatu un pildspalvu. Arī Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotekāre secina, ka kaut bērnu grāmatu lasītāju ir maz, taču tie daži, kas izlasa vismaz 6 grāmatas ir tieši šīs programmas lasītāji un lielākais ieguvums ir kvalitatīvas literatūras papildinājums bibliotēkai.

Veiksmīgākie pasākumi, lasīšanas veicināšanas aktivitātes

Kā vienu no oriģinālākajām aktivitātēm gribas minēt **Stāmerienas** pagasta bibliotēkas ideju organizēt pirmo tikšanos ar grāmatu 3-4 gadus sasniegušajiem bērniem. Tas ir mazliet līdzīgs pasākums LNB "Grāmatu starts" aktivitātēm. Šī bija pašu veidota aktivitāte. Bērni nāca kopā ar vecākiem, tika lasītas grāmatas, un notika praktiska darbošanās divās nodarbībās. Rezultātā bērni saņēma gan grāmatiņu, gan saldās balviņas un vietējās amatnieces šūtās somiņas.

Rankas pagasta **Gaujasrēveļu** bibliotēkā veiksmīgākais pasākums ilustratores Gundegas Muzikantes tikšanās ar pirmsskolas izglītības iestādes "Ābelīte" bērniem un pedagogiem. Bērni uzzināja par grāmatas tapšanu, par to, kā rodas ilustrācijas un vai ilustratoram ir jālasa grāmatas, vai ilustrators arī pats var sarakstīt grāmatu? Noslēgumā tika radīts fantāziju zvērs.

Lejasciema pagasta bibliotēkā novembra nogalē uz tikšanos tika aicināti bērni, vecāki un vecvecāki, lai tiktos ar novadnieci, bērnu grāmatu autori Ingrīdu Bērziņu. Notika autore jaunāko grāmatu "Pasaka par grundulīti Oto un veco Astrīdu", "Pasaka par kurmīti Teodoru" prezentācija.

Litenes pagasta bibliotēkā Dzīvnieku aizsardzības dienas ietvaros bērniem notika tikšanās ar kanisterapeiti Ingrīdu Supi un divām īpašām samojedu šķirnes suņu meitenēm Doru un Sani.

Lizuma pagasta bibliotēkāre min, ka vieni no veiksmīgākajiem aizvadītajiem pasākumiem ir bijušas tikšanās ar rakstniecēm Ievu Samausku un Luīzi Pastori – šīs tikšanās notika VKKF atbalstītā projekta “Tas būs piedzīvojums” ietvaros.

Lizuma pamatskolas 5., 6., 7., 8. un 9.klašu skolēniem notikuši 7 jaunāko grāmatu apskati. No skolēnu puses plaši apmeklēta bija tikšanās ar dzejnieci, novadnieci Irisu Puidzi, pasākumu apmeklēja 8. un 9.klases skolēni kopā ar skolotāju Gunitu Gicuku. Skolotāji Mudīte Palmbaha un Nauris Juris Bariņš atbalsta bibliotēkas organizētos grāmatu apskatus.

Tirzas pagasta bibliotēkā Dzejas dienās notika tikšanās ar dzejnieku A.Gruzdiņu. Nedēļu pirms pasākuma skolēni iepazīna A.Gruzdiņa dzejoļu grāmatu “Lasi un esi drošs”. Šī tikšanās beidzās ar ovācijām, kad “lipīgs” piedziedājums pārsteidza auditoriju (5.-6.gadīgie bērni, 1.-3.klase un 5.klase).

Savukārt, Stradu pagasta **Stāķu** bibliotēkas vadītāja pie veiksmīgākajiem pasākumiem min “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” aktivitātes, kurā bibliotēka piedalās jau 20 gadus. Bibliotēkai ir ļoti veiksmīga sadarbība ar Stāķu pamatskolu, Stāķu pirmsskolas izglītības iestādi “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā” visaktīvāk iesaistījās Stāķu pirmsskolas izglītības iestādes divu vecāko grupu audzēkņi. Audzinātāja kopā ar bērniem grāmatas lasīja bērnudārzā. Kad visas grāmatas izlasītas, audzinātāja kopā ar bērniem aizpildīja papīra anketas, kuras vēlāk bibliotēkāre ievadīja datorā. Pēc grāmatu izlasīšanas bērni apmeklēja bibliotēku, kur pārrunājām izlasītās grāmatas, pildījām uzdevumus par izlasītajām grāmatām.

Problēmas bibliotēku darbā ar bērniem un jauniešiem, to iespējamie risināšanas ceļi

Kā vienu no galvenajām problēmām, ko min pagastu bibliotēkāres - ir **bērnu nevēlēšanās lasīt**. To apgalvo gandrīz visas bibliotēkāres. Arvien vairāk tiek novērots, ka daudziem sākumskolas vecuma bērniem ir grūtības ar lasīšanu un izlasītā teksta saprašanu. Pagaidām šiem bērniem ir interese par grāmatām, lai arī neatbilstošām viņu vecumam – bilžu grāmatām, kurās ir maz teksta. Bērniem un jauniešiem bibliotēkā tiek piedāvāts plašs jaunākās literatūras klāsts. Diemžēl bērnu un jauniešu vidū arvienu lielāku vietu aizņem digitālās tehnoloģijas. Liela daļa bērnu savu brīvo laiku labprātāk pavada viedierīcēs, spēlējot spēles vai skatoties TikTok video. Nākotnē vairāk jāveido nodarbības bērniem un jauniešiem, kur tiek apvienotas viedierīces un grāmatas, lai veicinātu jauniešu vēlmi lasīt.

Vēl viena problēma, ko min gandrīz visas Gulbenes pagastu bibliotēkāres ir **bērnu skaita samazināšanās**, sevišķi tajās apdzīvotajās vietās, kurās nav ne skolas, ne pirmsskolas izglītības iestādes.

Tirzas pagasta bibliotēkāre saka, ka bibliotēkā, **lai nodrošinātu darbu ar bērniem, ir jādodas uz skolu, kas atrodas 2 km attālumā**. Pēc stundām uz bibliotēku bērniem nav iespējams atnākt, jo skolas autobuss atiet no skolas un brīvais laiks pēc stundām nav pietiekošs, lai paspētu aiziet līdz bibliotēkai. Ciemā dzīvojošo bērnu, kuri nebrauc ar skolas autobusu, nav.

Daukstu pagasta Staru bibliotēkas vadītāja bieži vien **klūst par bērnu pieskatītāju un audzinātāju**. Daļa bērnu un jauniešu ir skaļi, bravūrīgi, nevēlas aiz sevis sakopt savu darba vietu. Tā

kā bibliotēkas telpas ir mazas, tas traucē citiem apmeklētājiem. Bibliotekāram ir jābūt labai humora izjūtai, lai mudinātu bērnus ievērot iekšējās kārtības noteikumus, jābūt sagatavotiem uzdevumiem, ar kuriem ieinteresēt skolēnus darboties aizrautīgi un jēgpilni.

Jāturpina darbs **pie ģimeņu piesaistīšanas un ieinteresēšanas iesaistīties** bibliotēku rīkotajos pasākumos. Šobrīd ģimene ir tā, kas bērnu var atvest uz bibliotēku. Vēlams rīkot konkursus un pasākumus, vērstus uz ģimeņu kopā darbošanos, lai bērns pieredzes veidā uztver no saviem vecākiem, ka grāmata var būt piedzīvojums un veids, kā uzzināt ko jaunu un līdz šim nezināmu.

Lejasciema pagasta bibliotēkā lielākā problēma darbā ar bērniem **bija disciplīna**. 2024.gadā pamatskolā tika veikta pārbūve, kuras laikā skolēni tika izvietoti dažādās telpās ārpus skolas. Pēcpusdienās, kad mācību laiks bija beidzies, bērniem bibliotēka bija viena no telpām, kur pavadīt laiku, pirms doties mājup. Lejasciema pagasta bibliotēkas telpas bija pārslogotas un dažkārt radās konfliktsituācijas starp dažāda vecuma skolēniem. Tika pārkāpta arī elementārā higiēna un šī problēma tika atrisināta ar skolas vadības palīdzību.

Finansējuma trūkums, ko min Beļavas pagasta bibliotekāre. Tas ir bijis par iemeslu tam, ka nav abonēti žurnāli bērniem un nav nopirkta jaunākās grāmatas, ko gribētos.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

Novadpētniecība

Novadpētniecības darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes, jauninājumi novadpētniecības darbā

Gulbenes novada pagastu bibliotēku novadpētniecības darba virzieni ir saistīti ar novadpētniecības **krājuma** papildināšanu, saglabāšanu un popularizēšanu. Tiek apkopoti materiāli par sava pagasta cilvēkiem, notikumiem un kultūrvēstures objektiem. Pagastu bibliotēkas aktīvi iesaistās krājumā esošo fotogrāfiju **digitalizācijā**, kas ir viena no darba prioritātēm. Bibliotēkas **iesaista vietējos iedzīvotājus** ne tikai materiālu vākšanā, bet arī pagasta kultūrvēstures bagātību izzināšanā un popularizēšanā.

Līgo pagasta bibliotēka: “Bibliotēka joprojām piedāvā saviem apmeklētājiem dalīties ar senām vai ne tik senām fotogrāfijām, rakstiem par Līgo pagastu, cilvēkiem un notikumiem, lai varētu papildināt novadpētniecības materiālus. Novadpētniecības darbā tiek iesaistīti seniori, pierakstot dzimtas stāstus un atmiņas.”

Novadpētniecības krājums

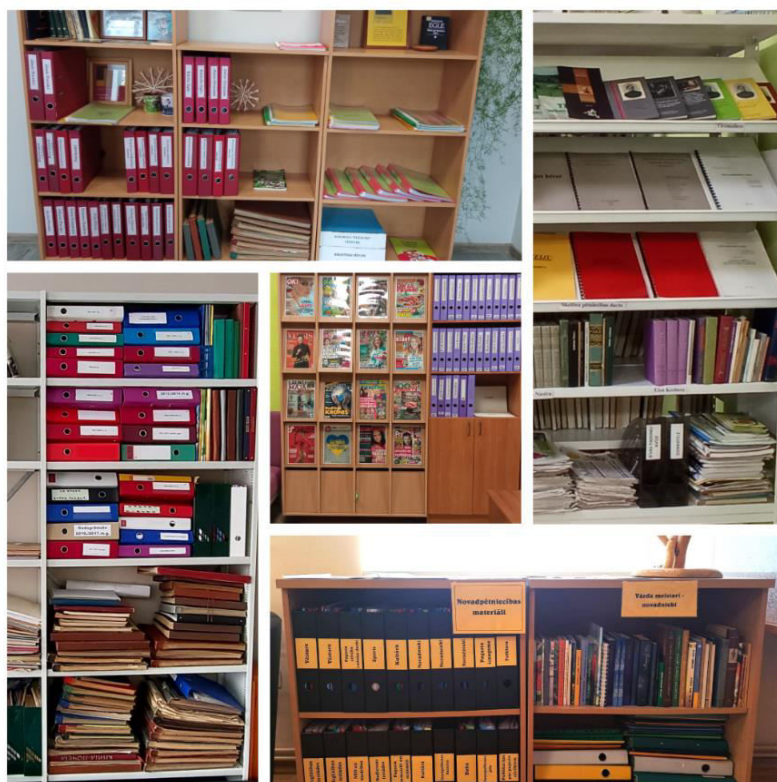
- ✓ komplektēšana, ietverto materiālu veidi

Bibliotēku novadpētniecības krājumi regulāri tiek papildināti ar grāmatām par pagastu kultūrvēsturi un dzīvesstāstiem, vietējo autoru izdotajām grāmatām un senāk publicētām pagastu avīzēm. Tāpat tiek papildinātas novadpētniecības materiālu tematiskās mapes, iekļaujot materiālus no periodikas un tiešsaistes avotiem, piemēram, periodika.lv un news.lv. Lai fiksētu jaunākās ziņas par pagastiem, tiek izmantots “Lursoft Laikrakstu Aģents” pakalpojums.

Pagastu bibliotēku krājumos atrodami arī padomju laika fotoalbumi. Vairākās bibliotēkās glabājas likvidēto skolu novadpētniecības materiāli, piemēram: Līgo pagasta bibliotēkā – Siltāju pamatskolas krājums, Beļavas pagasta bibliotēkā – Krišjāņa Valdemāra pamatskolas materiāli, Stradu bibliotēkā – Stradu skolas dokumentācija, bet Kalnienas bibliotēkā – Kalnienas pamatskolas novadpētniecības krājums.

- ✓ krājuma organizācija un glabāšana

Grāmatas par novadu un tematiskās mapes bibliotēkas lietotājiem ir pieejamas brīvpieejā. Retos gadījumos novadpētniecības krājumam iespējams atvēlēt atsevišķu telpu, tāpēc lielākoties tas tiek izvietots bibliotēkas telpās, atsevišķos plauktos. Līgo pagasta bibliotēkā, kur glabājas apjomīgs novadpētniecības krājums atsevišķā telpā, turpinās darbs pie tā sistematizēšanas un izvietojšanas.

Attēlā: Tirzas, Jaungulbenes, Stāmerienas un Druvienas pagasta bibliotēku novadpētniecības krājums.

- ✓ digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana, kopaina

Krājumā esošo materiālu digitalizācija ir viens no pagastu bibliotēku novadpētniecības darba virzieniem. Digitalizēti tiek unikāli, npublicēti materiāli, kas saistīti ar pagastu vēsturi. Pārsvārā tās ir fotogrāfijas un atklātnes.

Pārskata periodā digitalizētas 411 fotogrāfijas. Aktīvākās digitalizācijas procesā bijušas:

- Daukstu pagasta Staru bibliotēka – 130 fotogrāfijas,
- Līgo pagasta bibliotēka – 118 fotogrāfijas,
- Druvienas pagasta bibliotēka – 41 fotogrāfija,
- Beļavas pagasta bibliotēka – 34 fotogrāfijas.

Uz šo brīdi septiņas Gulbenes novada pagastu bibliotēkās jau apguvušas darbu ar LNB DOM sistēmu, kurā tiek veidoti metadatu apraksti digitalizētiem objekti. Pārējās bibliotēkās ieskenētās fotogrāfijas sūtīta uz Gulbenes novada bibliotēku kopā ar metadatiem Excel tabulā, šī informācija tiek ievadīta LNB DOM sistēmā.

LNB Digitālās bibliotēkas kolekcijā "**Gulbenes novadpētniecība**" šobrīd ir 851 objekts, no kuriem 603 objektu glabātājas ir Gulbenes novada pagastu bibliotēkās. Laika periodā no **01.01.2024. līdz 31.12.2024.** šo objektu skatījumu skaits sasniedza **92 924**.

Skatītāks pagastu bibliotēku novadpētniecības fotogrāfijas LNB Digitālajā bibliotēkā 2024.gadā, TOP 5:

Skatījumu skaits	Nosaukums	Tips	Oriģināla turētājs
673	Nikolajs Svemps ar ģimeni	Fotogrāfija	Stāmerienas pagasta bibliotēka
630	Daudz laimes vārda dienā	Atklātne	Stāmerienas pagasta bibliotēka

608	Siltāju astoņgadīgās skolas salidojums	Fotogrāfija	Līgo pagasta bibliotēka
603	Beļavas muiža. Podiņu krāsns	Fotogrāfija	Beļavas pagasta bibliotēka
571	Siltāju astoņgadīgās skolas 100 gadu jubilejas pasākums	Fotogrāfija	Līgo pagasta bibliotēka

2024.gadā novada pagastu bibliotēkām tika nosūtīti metodiskie materiāli par digitalizēto dokumentu mapju uzglabāšanu un struktūras veidošanu darba datorā, kā arī ieteikumi digitalizēto objektu nosaukumu veidošanai. Liels uzsvars tiek likts uz kvalitāti gan fotogrāfiju skenēšanas, gan metadatu veidošanas procesā. Pārskata periodā notika tiešsaistes konsultācija par fotogrāfiju metadatu sagatavošanu LNB DOM sistēmā, kuru vadīja LNB metadatu eksperte Baiba Ivulāne. Tajā piedalījās desmit pagastu bibliotekāres.

Druvienas pagasta bibliotēka: Digitalizējot materiālu, tiek ņemts vērā ieteikums to kvalitatīvi ieskenēt. Fotogrāfijas tiek rediģētas un kolekcijā ievietota kvalitatīvas.

- ✓ krājuma kvalitātes, aktualitātes, attīstības novērtējums

Vietējie iedzīvotāji dalās ar savām fotogrāfijām, tādejādi ļaujot piefiksēt pagasta vēsturi un dzīvesstāstus. Bibliotēkas glabā dažādu laiku novadpētniecības materiālus, atspoguļojot pagasta dažādos vēsturi laikos.

Vērtīgi jaunieguvumi:

- Mārīte Dzene "Galgauskas stāsti un leģendas".

- Daina Zemzare “Darbu izlase”.
- Filozofe profesore Dr.habil.phil. Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķe Maija Kūle : biobibliogrāfija.
- Ineses Toras dzejas grāmatas.

Stāžu bibliotēka: Digitālie materiāli ir lielisks risinājums, kā radīt pieejamus novadpētniecības materiālus plašākam interesentu lokam.

- ✓ izmantojums (var nebūt cipari, pietiek ar situācijas aprakstu, novērojumiem)

Pieprasījums pēc novadpētniecības materiāliem pagastu bibliotēkās ir ļoti dažāds. Galgauskas pagasta bibliotēkā bijusi interese par vietējā pagasta etnogrāfiskajiem rakstiem, kas bijuši kā iedvesma vietējā rokdarbu pulciņa dalībnieču rokdarbiem- aušanai, adīšanai, izšūšanai. Interese bijusi par Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem- galgausniešiem, lasīti novadnieku prozas darbi. Galgauskas bibliotēkas novadpētniecības krājums izmantots Mārītes Dzenes izdotajā grāmatā “Galgauskas stāsti un leģendas”.

Tirzas pagasta bibliotēkā Novadpētniecības mapēm ir piešķirti svītrkodi un tās papildina krājuma izsniegumu. Šajā pārskata periodā novadpētniecības mapes ir izsniegtas 35 reizes. Mapes galvenokārt tika izmantotas rakstniecei Ievai Bērziņai veidojot grāmatas “Zem Biedrības nama jumta” saturu. Šajā grāmatā būs arī sadaļa par bibliotēku no 2007.gada un iepriekšējo periodu, kad strādāja bibliotekāre M.Dinga.

Lizuma pagasta bibliotēkā vietējās vēstures pētniecības entuziastes I. Dārzniece un L. Āpša izmantojušas novadpētniecības materiālu mapes, lai apkopotu informāciju publikācijām Facebook lapā “Lizuma pagasts cauri laikiem”.

Galgauskas pagasta bibliotēka: Savāktos novadpētniecības materiālus lasītāji izmanto galvenokārt personīgas intereses vadīti, galvenokārt seniori, kuriem novadpētniecības materiāli atspoguļo jaunības laiku, senas fotogrāfijas - vairs neesošus radniekus, draugus, darba biedrus un kaimiņus.

Druvienas pagasta bibliotēka: Novadpētniecības materiālu izmantošana bibliotēkā uz vietas nav liela, bet tomēr ir interese. Daudzi pēta savas dzimtas saknes un ir prieks, ja bibliotēkas novadpētniecības krājums sniedz atbildes uz jautājumiem.

Novadpētniecības darba popularizēšana

Izstādes. Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēka sadarbībā ar Gulbenes novada bibliotēku izveidoja ar informāciju ļoti bagātīgu un skaistu izstādi “Rankas pasta vēsture”. Trīs A1 formāta planšetēs atspoguļota ēkas vēsture, pasta darbinieku atmiņas un fotogrāfijas. Izstāde izvietota bijušajā Rankas pasta ēkā.

Pagastu bibliotēkas veidojušas izstādes par novadniekiem, pagasta vēsturi. Galgauskas bibliotēka: “Rakstniekam galgausnietim A.Snipam 75”, “Rakstniece Danuta Butrima”, “Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri”, Daukstu pagasta Staru bibliotēka: “Elstes laiku lokos”, Tirzas bibliotēkā: izstādē “Māju stāsti” apkopoti 27 stāsti ar iedzīvotāju atmiņām un fotofiksācijām. Druvienas pagasta

bibliotēkā: izstādes par novadniekiem - Kārli Egli, Rūdolfu Egli, Jāni Poruku, Jūliju Straumi, Jāni Straumi. Līgo pagasta bibliotēkā: “Mana pirmā skola”, “Atmiņu kamolu tinot”, Kolhozi Līgo ciemā”.

2024.gadā Stāmerienas bibliotēkai aprit 115 gadi kopš tās pirmsākumiem. Tam par godu tika veidota izstāde no bibliotēkas novadpētniecības materiālu krājuma. Litenes bibliotēka izveidoja foto prezentāciju par tēmu - 35 gadi, kopš 1989.gadā Litenes kapos pārapbedīja 11 Latvijas armijas karavīrus.

Tikšanās ar novadniekiem. Lejasciema pagasta bibliotēka aicināja uz novadnieces, profesores Maijas Kūles grāmatas "Dzīve filosofijā" prezentāciju. Professore stāstīja par savu privāto un darba dzīvi, par to, kas lasāms viņas sarakstītajā grāmatā. Professore savu grāmatu uzdāvināja bibliotēkai.

Novadpētniecības nodarbība bērniem. Izzinošu nodarbību Tirzas pamatskolas 5.klases skolēniem organizēja Tirzas pagasta bibliotēka. Dodoties ar kājām, no skolas uz bibliotēku, skolēni vēroja apkārtni, pievērsa uzmanību ceļa norādēm, informācijas zīmēm, afišām, reklāmām. Tika veikts uzdevums par tēmu “Mana pagasta vēstījums”. Izpētītas cik dažādas ir māju norādes. Sagatavota prezentācija par Tirzas pagasta teikām - Tirzas svētavotu, Tirzas baznīcu un Rata kalnu. Skolēni klausījās raidierakstu par divām māsām Gauju un Tirzu, analizējām to saturu. No bibliotēkas krājumiem iepazīnāmies ar Ievas Bērziņas dāvāto Vietvārdu albumu.

Sociālie tīkli. Tirzas pagasta bibliotēkas Facebook lapā tiek publicēti arī novadpētniecības pasākumi. Pārskata periodā publicēta informācija par Valmieras Viestura vidusskolas skolnieces – novadnieces projekta darba ietvaros veidoto īsfilmu par Tirmalieti un Tirzu. Lizuma bibliotēkas Facebook kontā izvietotas divas novadpētniecības materiālus popularizējošas izstādes: Starptautiskā “Paldies” diena (https://ej.uz/novadpetnieciba_paldies_diena) un izstāde, kas bija veltīta dižajam novadniekam, aktierim Kārlim Sebrim (https://ej.uz/novadpetnieciba_karlis_sebris).

Interesantas ar novadpētniecību saistītas aktivitātes pagastos:

- Apzinot bibliotēku krājumu digitalizācijas nepieciešamību un nozīmi, Stāmerienas pagasta bibliotēkas vadītāja izveidoja nelielu **video**, kurā atbild uz jautājumu: “Kāda ir bibliotēku loma kultūras mantojuma digitalizēšanā un digitālā kultūras mantojuma saglabāšanā?” Video tika iekļauts LNB mācībās bibliotekāriem par digitalizāciju.
- Galgauskas bibliotēkas novadpētniecības materiāli izstādīti Galgauskas kultūras nama jubilejas pasākumā. Gulbenes novada kultūras centrs Galgauskas bibliotēkā veidoja **video sižetu “Kultūrlāde”**. Izmantoti krājumā esošie novadpētniecības materiāli.
- Daukstu pagasta bibliotēkas veidoja **viktorīnu iedzīvotājiem** pagasta Elstu ciema svētku laikā “Ko tu zini par Elstēm”. Staru bibliotēkā tika noorganizētas trīs Daukstu pagasta iedzīvotāju – kolecionāru izstādes - salvešu, eņģelišu, mārīšu un 4 foto izstādes no iedzīvotāju kolekcijām.
- Lejasciema bibliotēka sadarbībā ar Lejasciema kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju centru organizēja **ekskursiju** uz Lejasciema pagasta Mālmuižu un Sinoli. Lejasciema pagasta bibliotēkas vadītāja iepazīstināja ekskursantus ar Sinoles ciematu un tajā esošajiem ražošanas un vēsturiskajiem objektiem: SIA Rainis, Sinoles dzirnavām, K.Sebra dzimtajām mājām, barona Mengdena bijušajiem īpašumiem, atpūtas vietu pie Roznieku pirts, Mengēļa krogu. Informācija par objektiem tiek ņemta no bibliotēkas novadpētniecībā esošajiem materiāliem.
- **Aktivitāte “Acīgais beļavietis”**. Izmantotas fotogrāfijas, kurās redzamas Beļavas pagasta vietas un celtnes un citu pagastu vai pilsētu objekti. Iedzīvotājiem bija jāatpazīst Beļavas pagasta objektus.

Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības, problēmas un to risinājumi

Daukstu pagasta bibliotēkas vadītāja iezīmē **laika trūkumu**. “Viena no bibliotēkas apmeklētājām ir pierakstījusi sava tēva atmiņas par izsūtīšanu uz Sibīriju un dzīvi pēc atgriešanās no tās. Diemžēl nav neviena, kurš varētu pārrakstīt rokraksta tekstu datorā. Lai arī tas neietilpst bibliotekāres darba pienākumos, savā brīvajā laikā ar prieku veikšu šo darbu un bibliotēka kļūs par vienu atmiņu stāstu bagātāka.”

Rankas bibliotēka sāks gatavoties Rankas 500-gadei (2028.gads), turpinot apkopot bibliotēkas novadpētniecības materiālus, kārtojot fotogrāfiju krājumu.

Daukstu pagasta Staru bibliotēka “ir izaugusi, **telpas** paliek par šauru, trūkst vietas plašām izstādēm.”

Rankas pagasta bibliotēka: “Lai arī esmu uzrunājusi bibliotēkas lasītājus (vecumā no 70 -80 gadiem) pierakstīt savas atmiņas, jo zinu, ka viņiem ir ko teikt, neviens no uzrunātajiem nav veicis pierakstus; no ierunāšanas diktafonā kategoriski atsakās.”

Unikālo krājuma materiālu **digitalizācija** joprojām būs viens no darba virzieniem dažām pagastu bibliotēkām, kas attaisnojas skatījumu skaitā, līdz ar to pagastu bibliotēku krājumos esošie materiālie pieejami plašāk, atbilstoši autortiesībām. Druvienas pagasta bibliotēka: “Digitalizējot fotogrāfiju, bieži nevar noteikt gadu un aprakstīt cilvēkus, kas tajā redzami. Trūkst informācijas. Laiks ir ātrāks par mums un daudzreiz jau ir nokavēts, lai būtu kam paprasīt. Arī turpmāk tiks turpināts darbs pie digitalizācijas procesiem”.

Līgo pagasta bibliotēka: “Novadpētniecības darbs ir komandas darbs. Viens bibliotekārs nevar apzināt visus notikumus un apkopot iegūtos materiālus, kā arī novadpētniecību materiālu vākums un apkopojums prasa laiku. Pagasta aktīvākie iedzīvotāji nāk talkā apzinot pagasta teritorijā zudušās mājas, kā arī meklē senās fotogrāfijas. Veikto darbu novērtēs nākamās paaudzes.”

Daudzas bibliotēkas kā problēmu saskata **informācijas trūkumu** par krājumā esošajām fotogrāfijām. Talkā tiek saukti vietējie iedzīvotāji atpazīt cilvēkus, vietas, ēkas un notikumus.

Ļoti apsveicama ir pagastu bibliotēku dalība pagastu svētkos, piedāvājot iedzīvotājiem dažādas ar novada kultūrvēsturi saistītas aktivitātes.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem:

Projekti

Pārskata periodā pagastu bibliotēku vadītājas centās piesaistīt finansējumu ar projektu palīdzību. Kopā **14 projekti** rakstīja 14 (no 17) bibliotēkas. Atbalstīti tika **8 projekti** 10 bibliotēkām, iegūstot papildus finanses 29 609 euro. No tiem – 24 040 euro ieguva Daukstu pagasta bibliotēka, kas ar vietējās kopienas atbalstu labiekārtoja bibliotēkas apkārtni – izveidoja bērnu rotaļlaukumu pie āra lasītavas un atjaunoja blakus esošo autopieturu. **5569 euro** tika iegūti dažādu pasākumu organizēšanai bibliotēkās. Kopā 10 pagastu bibliotēkās notika **30** tikšanās ar rakstniekiem gan pieaugušajiem, gan bērniem un **5** meistarklases. Šos pasākumus apmeklēja **492** lasītāji.

Tabula “Projektu apkopojums”

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (euro)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Sekojoši detektīviem	VKKF	700	Projekts Beļavas un Galgauskas pagastu bibliotēku apmeklētājiem. Īstenots no marta līdz maijam, notikušas 6 tikšanās ar detektīva žanra darbu autoriem – Ingunu Dimanti, Gunti Tāleru, Aiju Mikeli. Tikšanās kopā apmeklēja 37 interesenti.	Atbalstīts
“Aktīvi, radoši, zinoši!”	Gulbenes novada pašvaldība	600	Projekta mērķi: <ul style="list-style-type: none"> • attīstot jaunas prasmes un praktiski tās pielietojot Daukstu ciema vizuālā noformējuma veidošanā, veicināt iedzīvotāju personības attīstību un mazināt sociālo izolētību; • attīstīt bibliotēku kā kopienas centru, veicinot vietējās sabiedrības komunikāciju un sadarbību. 	Neatbalstīts
Lasīšana vieno: bibliotēkas kā kultūras stūrakmens	Valsts kultūrkapitāla fonds	600	Noorganizētas 6 augstvērtīgas literārās tikšanās ar lasītāko darbu autorēm Daukstu pagasta	Neatbalstīts

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (euro)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
			bibliotēkas, Staru un Stāķu bibliotēku apmeklētājiem. Veicināta lasītāju interese par oriģinālliteratūru un lasīšanu, kā jēgpilnu brīvā laika pavadīšanu.	
Bibliotēka – tilts starp autoru un lasītāju	Valsts kultūrkapitāla fonds	600	Projekts norisināsies 2025. gadā, aicinot uz tikšanos 3 autores SAC “Dzērvēs” un Stradu pagasta Stāķu bibliotēkā.	Atbalstīts
“Bērnu rotaļlaukuma izveide un Daukstu pagasta bibliotēkas teritorijas labiekārtošana”	Gulbenes novada pašvaldības 2023. gada līdzdalības budžetēšanas projektu konkurss	23539.58	Uzstādītas 7 rotaļu iekārtas (divvietīgas šūpoles, jauno sportistu komplekss, karuselis, līdzsvara balķis, līdzsvara šūpoles, divas līdzsvara takas) ar gumijas mulčas segumu drošības zonās trīs iekārtām; veikta teritorijas labiekārtošana – atbrīvota teritorija no dzīvžoga, ābeles un akmeņiem, līdzināta zeme, pārveidota puķu dobe, iesēts zāliens, sakārtoti kontrolaku vāki un izvietota atkritumu tvertne.	Atbalstīts
“Kopā mēs varam”	Biedrība “Sateka”	500	Bibliotēka kopā ar iniciatīvas grupu “Daukstenieši” izstrādāja un realizēja projektu. Kopējiem spēkiem atjaunotā pietura kļuvusi par simbolu ciema viesmīlībai un labklājībai, kā arī lepnuma avots vietējai kopienai un pievilcīgs objekts ciemiņiem.	Atbalstīts
“Tas būs piedzīvojums”	VKKF	1000	Projekta mērķis Lizuma un Druvienas pagastu bibliotēkās popularizēt latviešu bērnu autoru	Atbalstīts

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (euro)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
			literatūru un darīt to pieejamu plašākai publikai. Palīdzēt iepazīt konkrētus autorus un viņu darbus, radot padziļinātu izpratni, veicināt interesi, šajā gadījumā bērnu un viņu vecāku auditorijai. 2024. gada novembris, decembris- 2025. gada janvāris, februāris. Tikšanās ar bērnu grāmatu autorēm – Ievu Samausku, Luīzi Pastori, Agiju Staku, Agnesi Vanagu.	
“Rakstnieks- Lasītājs un es- Bibliotēka “	VKKF Līdzfinansējums Gaujasrēveļu un Rankas bibliotēkas	1800 180	Projekta mērķis bija bibliotēkas lietotājiem dažādot bibliotekāro pakalpojumu piedāvājumu. Tajā piedalījās rakstniece Kristīne Ilziņa, Mērija Elizabete Kalniņa, Inga Žolude, dzejnieks Marts Pujāts, ilustratore Gundega Muzikante, ceļotāja un blogere Zane Eniņa. Katrs no viņiem, tādā vienkāršā lauku bibliotēkā ienes savu citādo skatījumu uz dzīvi mainot cilvēku domas, par izlasīto	Atbalstīts
“Dzīves stāsti”	VKKF	800	Tikšanās ar četriem grāmatu autoriem, kas pēc profesijas ir žurnālisti. Projekts tika izstrādāts sadarbībā ar Stradu pagasta bibliotēku. Tikšanās tika plānotas abās bibliotēkās.	neatbalstīts
“Rodi prieku radot”	Gulbenes novada pašvaldība	970	Šis bija Stāmerienas pagasta kultūras iestāžu sadarbības projekts. Realizācijas laiks: maijs- oktobris.	atbalstīts

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (euro)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
(neformālās izglītības projekts)			Programmas “Rodi prieku radot” saturu veidoja 5 radošās meistarklases. Meistarklašu dalībnieki (kopumā 41 dalībnieks, dažādās vecuma grupās) praktiski darbojās ar dažādiem materiāliem un tehnikām: ģipsis, māls, augi, koks, makramē auklas, vasks, IT tehnoloģijas. Radošās meistarklase tika organizētas Kalnienas bibliotēkā, Stāmerienas bibliotēkā, Stāmerienas un Kalnienas tautas namu telpās.	
Daba kopā ar mums.	Gulbenes novada pašvaldība	1000	Gulbenes novada neformālās izglītības programmu līdzfinansēšanas konkurss	neatbalstīts
Garlaicībai deguns garš	VKKF	1200	Litenes un Tirzas pagastu bibliotēku kopīgs projekts. Mērķis-Iepazīstināt bērnus un skolēnus ar grāmatu autoru dažādo rakstīšanas stilu un žanru, popularizēt viņu daiļradi. Tikšanās bērnu grāmatu autoriem- Zani Zustu, Arturu Gruzdiņu , Luīzi Pastori, animatori Andu Briedi	Neatbalstīts
ReSTARTS labsajūtai	Gulbenes pašvaldība	970	Iegūt zināšanas un veicināt iedzīvotāju paradumu maiņu, veselības un labsajūtas uzlabošanai. Temati- kustību prakse labsajūtai, tikšanās ar stilisti, uzturzinātnes speciālisti, pirts zinības	Neatbalstīts

Projekta nosaukums	Finansētājs	Finansējuma apjoms (euro)	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, kopsavilkums)	Atbalstīts/ neatbalstīts
Dzīvot dzīvi veseli un radoši	Gulbenes novada pašvaldība	600	Stradu pagasta Stāķu bibliotēkas neformālās izglītības programmu konkursam	Neatbalstīts
Radi prieku lasot	VKKF	500	Tikšanās ar autorēm Zani Zustu un Lauru Vinogradovu bērnu un pieaugušo auditorijās.	Atbalstīts

Projektu apraksts

Beļava un Galgauska - projekta “Sekojot detektīviem” īstenošanas laikā notika sešas literāras tikšanās. Grāmatu autori ar lasītājiem tikās gan Beļavas pagasta, gan Galgauskas pagasta bibliotēkā – 25. martā ar rakstnieci Ingunu Dimanti, 29. aprīlī ar rakstnieku Gunti Tāleru un 20. maijā ar rakstnieci Aiju Mikeli. Uzaicinot detektīva žanra grāmatu autorus - profesionāļus savā jomā, tika gādāts, lai Beļavas, Galgauskas pagasta, arī to apkārtnes iedzīvotāji saņemtu saturīgu un aktuālu, emocionālu un izglītojošu baudījumu. Tāpēc piedalīties uzrunāti rakstnieki, kuri piedāvā spilgtus stāstus ar noslēpumiem, pārsteigumiem un piedzīvojumiem, kas aizrauj lasītājus un sniedz iespēju izsekot dotajiem pavedieniem, lai atrisinātu noslēpumu. Projekta pasākumu laikā apmeklētājiem bija iespēja uzzināt, kādi ir detektīva galvenie stūrakmeņi, kādas ir detektīva žanra dažādās nianšes, un izprast viena žanra dažādu autoru “domu lidojumu”. 6 pasākumus apmeklēja 65 lasītāji.

Daukstes - Projektu izstrāde ir stiprinājusi kopienu un rodas arvien jaunas idejas, kas vērstas uz infrastruktūras attīstību. Gulbenes novada pašvaldības 2023. gada līdzdalības budžetēšanas projektu konkursā tika atbalstīts projekts “Bērnu rotaļlaukuma izveide un Daukstu pagasta bibliotēkas teritorijas labiekārtošana”. Bērnu rotaļlaukums tika atklāts 2024. gada augustā.

Bērni aizrādīja, ka autobusa pietura, kura atrodas pie bibliotēkas, ir neglīta, jādodomā kā to padarīt skaistu. Gulbenes novadā tiek rīkotas “Apkaimju darbnīcas”, aicinot vietējo kopienu izteikt savas domas un idejas, lai veidotu labāku kopienas dzīvi. Par bērnu vēlmi pēc “skaistas pieturas” tika informēta vietējā kopiena, Gulbenes novada pašvaldības pārstāvji un biedrība “Sateka”. Tika ieteikts piedalīties “Mazo projektu konkursā”. Biedrības “Sateka” atbalstītajā projektā “Kopā mēs varam” autopietura ieguva jaunu veidolu.

Daukstu pagasta bibliotēka sagatavoja un iesniedza Valsts kultūrkapitāla fondam divus projektus, no kuriem atbalstīts tika viens projekts “Bibliotēka – tilts starp autoru un lasītāju”, kurš tiks realizēts 2025. gadā

Sadarbojoties **Druvienas un Lizuma** pagastu bibliotēkām, rasta iespēja bērniem doties literārajā piedzīvojumā kopā ar rakstniekiem. Lai piesaistītu jaunāko paaudzi, arvien daudzveidīgāks ir jāizveido bibliotēkas piedāvājums. Ar VKKF finansiālo atbalstu mazajiem bibliotēkas apmeklētājiem būs iespēja iepazīties klātienē ar bērnu grāmatu autoriem, viņu darbiem un darbību, iesaistīties diskusijās par literāro procesu un dzīvi, vienlaikus radot lielāku interesi par bērnu literatūru arī bērnu vecākiem un vecvecākiem, kuri tiks īpaši aicināti apmeklēt tikšanās kopā ar bērniem. Bibliotēka ir īstā vieta, kur apgūt un atgūt lasītprīeku. 2024. gada decembrī bērni tikās ar Ievu Samausku un Luīzi Pastori, 2025. gada janvārī tieksies ar Agiju Staku un februārī ar Agnesi Vanagu. Katra šāda tikšanās reize ar rakstnieku lauku bibliotēkās padara ikdienu daudzveidīgāku.

Stāmerienas pagasta bibliotēkā projekta “Radi prieku lasot” ietvaros tika organizētas tikšanās ar divām literātēm - Zani Zustu un Lauru Vinogradovu, kuras raksta gan bērnu, gan pieaugušo auditorijai. Tā kopumā notika 4 pasākumi – divi bērniem un divi pieaugušajiem. Lielāku prieku guva bērni, kuri visi ir pirmsskolas izglītības iestādes ”Ābolīši” audzēkņi. Praktiski visiem tā bija pirmā pieredze – tikties ar autorēm, kas raksta grāmatas. Kopīga darbošanās izvērtās ļoti atraisīta un interesanta. Daudzpusīgas diskusijas izvērtās arī ar pieaugušo auditoriju. Kā arī pēc šiem pasākumiem radās liela interese par abu rakstnieču darbiem. Tie joprojām tiek lasīti un ieteikti arī citiem.

Abas Stāmerienas pagasta bibliotēkas sadarbībā ar pagasta kultūras darba organizatori izstrādāja neformālās izglītības projektu “Rodi prieku radot”. Notika 5 interesantas meistarklases.

Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

Projektu izstrāde ir ļoti laukietilpīga. Tāpēc kopdarbība projektos ir perspektīvais darba virziens, jo sadarbībā vienmēr iespējas ir plašākas un daudzveidīgākas. Tas pierādījās arī 2024. gadā

pagastu bibliotēkās izstrādātajos projektos. Sadarbojās gan bibliotēkas savstarpēji, gan bibliotēkas ar pagastos esošajām kultūras iestādēm, gan bibliotēkas ar vietējās kopienas organizācijām.

Beļavas un Galgauskas pagastu bibliotēkas rakstīja projektu pirmo reizi. Beļavas pagasta bibliotēkas vadītāja pārskatā rakstīja: “Projekts VKKF tika rakstīts un iesniegts pirmoreiz un veiksmīgi tika atbalstīts. Šī bija lieliska iespēja bibliotēkas lasītājiem nodrošināt tikšanos ar grāmatu autoriem”.

Daukstu pagasta bibliotēka projektus realizēja sadarbībā ar vietējo kopienu. Bibliotēka tiešām izveidojusies par vietu, kur kopienai satikties un dalīties ar idejām nākamajiem projektiem, darbiem un pasākumiem. No Daukstu pagasta bibliotēkas pārskata: “Rakstot projektu biedrībai “Sateka” bija šaubas, vai spēsīm to paveikt, jo nauda tika piešķirta tikai jumta segumam un krāsu iegādei, pārējais – brīvprātīgais darbs. Patīkams pārsteigums bija jau pirmajā talkā. Vienā vakarā tika noņemts vecais jumta segums un bojātās koka konstrukcijas. Kā ziedojums tika atvesti jauni materiāli koka konstrukcijai un jau dziļā krēslā svinēti spāru svētki. Talkās piedalījās gan lielle, gan mazie vietējie iedzīvotāji. Tika veidotas skices, un māksliniece, kura pa vasaru dzīvo Daukstēs, uzņēmās uzzīmēt. Kopā tika nolemts, ka uz pieturas jābūt arī novadnieka Jāņa Plotnieka dzejas rindām: “No dūkstīm esot piedzimušas Daukstes, Man viņas vienmēr kalna galā stāj”.”

Augusta beigās Daukstēs svinēja trīskāršus svētkus: bibliotēkas 70. jubileju, bērnu rotaļlaukuma un atjaunotās pieturas atklāšanu. Pēc kopīgi paveiktā darba arī svētki izdevās lieliski.

Druvienas un Lizuma pagastu bibliotēkas izstrādāja projektu bērnu auditorijai. Druvienas pagasta bibliotēkas vadītāja secināja, ka bibliotēkai, kuras teritorijā nav skolas vai bērnudārza, ir grūti nodrošināt auditoriju uz tikšanos. Tas, protams, nav neiespējami, bet tas rada zināmas neērtības pasākuma organizēšanā.

Stāmerienas bibliotēkas pārskats: “Jebkurā gadījumā abi realizētie projekti ienesa bibliotēkas darbā daudz interesantu krāsu, jaunus lasītājus, jaunas zināšanas un prasmes interesentiem. Atsauksmes no apmeklētāju puses bija ļoti pozitīvas un vēlreiz apstiprinājās fakts, ka cilvēkiem ļoti patīk dažādas radošas nodarbības, kā arī tuvākas iepazīšanās ar grāmatu autoriem.”

Projektu izstrāde un realizācija dod daudz iespēju, bet prasa ne tikai iniciatīvu un radošumu, bet arī lielu kapacitāti, zināšanas, resursu patēriņu. Viena darbinieka bibliotēkām projektizstrāde ir liels izaicinājums. Lai bibliotēka spētu piedāvāt interesantu pakalpojumu klāstu, šis izaicinājums ir jāpieņem.

Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

Sabiedrības informēšana par bibliotēkās pieejamajiem pakalpojumiem un jaunumiem pārsvarā notiek, izliekot informāciju publiski pieejamās vietās netālu no bibliotēkas vai pagasta centrā. Par visiedarbīgāko informācijas formu bibliotēkāres atzinušas individuālu sarunu, tikšanos ar lasītāju. Uzaicinājumi uz pasākumu vai konkrētu aktivitāti, aptauju aizpildīšanu nosūtīti, izmantojot WhatsApp aplikācijas.

Pagastu bibliotēku vadītājas informāciju par aktivitātēm bibliotēkās regulāri iesniedz Gulbenes novada bibliotēkas komunikācijas speciālistei, kura tālāk to nodod ievietošanai novada informatīvajā izdevumā „Gulbenes Novada Ziņas” un Gulbenes novada tīmekļvietnē www.gulbene.lv.

Bibliotēkas informācija tīmeklī

- ✓ bibliotēkas tīmekļvietne (mājaslapa); emuāri (blogi); sociālie mediji; citas tīmekļvietnes

Tabula “Sociālo tīklu saturvienību skaits”

	Saturvienību skaits
	2024
Facebook	1342
Instagram	112
TikTok	--
YouTube	--
X	16

Informācija par visām pagastu bibliotēkām ir Gulbenes novada bibliotēkas mājas lapā <http://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/pagasta-bibliotekas> un pagastu mājas lapās – www.jaungulbene.lv, www.litene.lv, www.lizums.lv, www.ranka.lv, www.stameriena.lv, www.tirza.lv, www.stradi.lv. Beļavas, Rankas, Daukstu pagasta un Stradu pagasta Stāžu bibliotēkas izmanto tiešsaistes mobilo fotogrāfiju un video koplietošanas un sociālā tīkla pakalpojumu Instagram. Visām pagastu bibliotēkām ir savs konts www.facebook.com.

Aktuālā informācija par bibliotēku darba laiku un bibliotēku apmeklēšanas kārtības izmaiņām tika publicēta sociālajos tīklos. Ir vērojama aktivitātes palielināšanās sociālā tīkla facebook.com bibliotēku kontos.

Pagastu bibliotēku vadītājas savos pārskatos atzīst, ka labs saturs var ātri izplatīties un iegūt milzīgu uzmanību. Humors, emocijas vai unikālas idejas bieži vien piesaista lielu auditoriju. Facebook ir vispopulārākais veids, kā piesaistīt un informēt bibliotēkas lietotājus, jo pastāv iespēja gan komentēt, gan atstāt “patīk” zem kādas no publikācijām, gan “dalīties” ar bibliotēkas publicēto informāciju, līdz ar to informācija izplatās ne tikai lasītāju vidū, bet aptver lielāku informācijas

izplatības reģionu. Izmantojot sociālos tīklus stratēģiski un regulāri, ir iespējams būtiski palielināt savu publicitāti, piesaistīt jaunus sekotājus. Piemēram, Rankas pagasta bibliotēkas Facebook profilam ir 436 sekotāji, Daukstu pagasta bibliotēkai – 851 sekotājs, kas vairākas reizes pārsniedz bibliotēkas lietotāju skaitu.

Vairāk tiek skatīti ieraksti, kuros ir atspoguļoti notikušie pasākumi. No bibliotēkas lasītājiem un sadarbības partneriem Facebook profilā tiek saņemtas labas atsauksmes par bibliotēku darbu un organizētajiem pasākumiem.

Lizuma pagasta bibliotēkas vadītāja ievērojusi, ka vislielāko publicitāti, atgriezenisko saiti (reakcijas) gūst ieraksti, kuros atainotas bērnu nodarbības vai tikšanās ar novadniekiem.

Ar publicitātes darbu saistītās problēmas un to risinājumi

Tomēr daudzi bibliotēku lasītāji neizmanto sociālos tīklus, līdz ar to viņi informāciju šādā veidā nesaņem. Jāpdomā par tiem pagasta iedzīvotājiem, kuri nelieto sociālos tīklus, lai informācija par bibliotēkas aktivitātēm nonāktu attālākajās pagasta vietās. Tas parasti notiek ar afišu, SMS, citu lasītāju palīdzību. Risinājums varētu būt senioru apmācība medijpratībā un sociālo tīklu izmantošanā.

Tomēr sociālie tīkli sasniedz citu auditoriju un izveidojas interesantas sadarbības. Aizvadītajā gadā pasākumu Daukstu iedzīvotājiem piedāvāja Lubānas tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs. Pasākums apmeklētājiem ļoti patika. Cerams, ka šī sadarbība turpināsies.

Daukstu pagasta bibliotēka regulāri publicē informāciju par notikušajiem pasākumiem, tajā skaitā arī sociālajā aprūpes centrā “Dzērves” bibliotēkas organizētajiem pasākumiem. Tas pamudina sabiedrību pievērsties labdarībai ne tikai reizi gadā, uz Ziemassvētkiem, bet atbraukt pie senioriem biežāk.

Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbība ar pašvaldību un pašvaldības institūcijām

Bibliotēkas sadarbojas ar citām savas apkalpes teritorijā esošām iestādēm un organizācijām. Vislabākā sadarbība kopējo pasākumu organizēšanā ir ar skolām un pirmsskolas izglītības iestādēm.

Dažos pagastos aktīvi darbojas **jauniešu** organizācijas. Laba sadarbība ar jauniešu biedrību „KAPO” ir izveidojusies Kalnienas bibliotēkai. Lejasciema pagasta pakalpojuma sniegšanas vieta Sinolē sadarbojas ar sava pagasta jauniešu centru “Pulss” katru vasaru kopīgi organizē spēļu turnīrus bērniem un jauniešiem.

Trīs bibliotēku (Daukstu, Jaungulbenes, Līgo) teritorijās darbojas **sociālās aprūpes centri** (SAC), uz kuriem bibliotēku vadītājas nes grāmatas un preses izdevumus, organizēja pasākumus. Litenes pagasta teritorijā atrodas pansionāta VSAC "Latgale" filiāle "Litene". Tās klienti sastāda 24% no visiem pagasta iedzīvotājiem. 44 no klientiem savu iespēju robežās ir arī pagasta bibliotēkas pakalpojumu lietotāji. Bibliotēka pansionāta klientiem 2024.gadā organizēja 7 pasākumus.

Pagastu bibliotēkas sadarbojas ar vietējām rokdarbu kopām. Kopīgi tiek veidotas izstādes, rokdarbnieces tiek iepazīstinātas ar jaunāko literatūru par rokdarbiem. Stāmerienas pagasta bibliotēkas vadītāja atzīst, ka rokdarbnieces ir tie cilvēki, uz kuriem var paļauties un bez tam arī labas grāmatu lasītājas. Tie, kuri aktīvi darbojas radošajos kolektīvos, ir arī tie, kuri atbalsta bibliotēkas organizētos pasākumus.

Citi sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

Rankas pagasta Gaujasrēveļu bibliotēkai izveidojusies laba sadarbība ar **Madonas vēstures un mākslas muzeju**. Bibliotēkā regulāri tiek izlikta muzeja veidotās izstādes.

Stāķu un Staru bibliotēkām izveidojusies laba sadarbība ar Madonas novada **Kraukļu bibliotēku**. Regulāri notiek profesionāla pieredzes apmaiņa.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

Gulbenes novada pagastu bibliotēkas nav veidojušas starptautisku sadarbību.

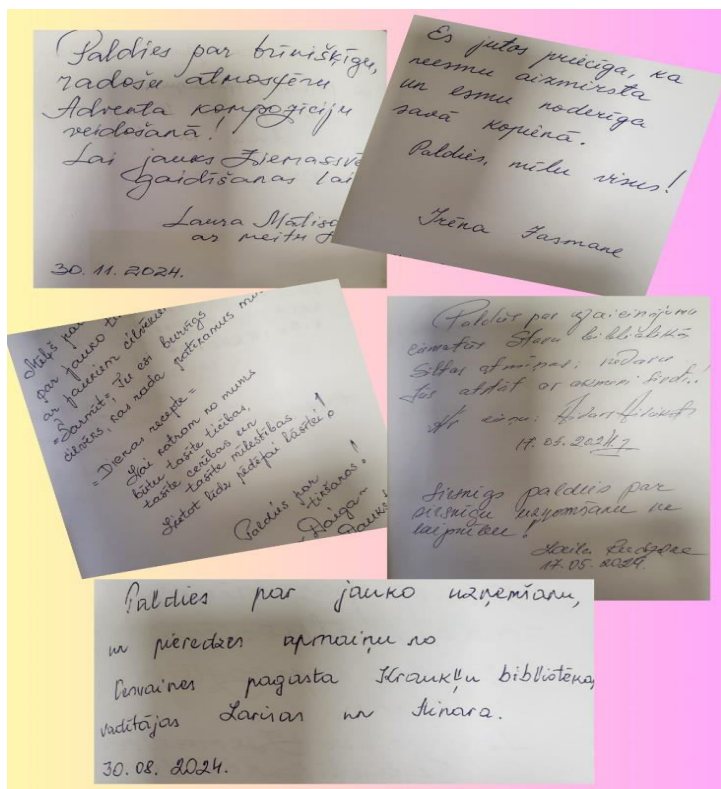
Bibliotēku interešu aizstāvības darbs

Bibliotēku vadītājas iespēju robežās piedalījās biedrības “Sateka” rīkotajās “Apkaimju tikšanās” sarunās par vietējās dzīves, vides un uzņēmējdarbības attīstību. Šajās tikšanās reizēs viņas pārstāvēja savas bibliotēkas un izteica savas idejas.

Daukstu pagasta bibliotēkas darbs tiek plānots un virzīts uz bibliotēkas lomas un ietekmes stiprināšanu. Bibliotēka ir kļuvusi par centru, kurā tiek pārrunāti kopienai svarīgi jautājumi un, iesaistot pagasta pārvaldi, plānots kā tos risināt.

Bibliotēkas ir atvērtas sadarbībai ar ikvienu, kas vēlas sadarboties un ir gatavs iesaistīties. Bibliotekāres labprāt uzklausa idejas un ierosinājumus, izvērtē iespējas, jo mērķis ir strādāt pagasta cilvēku labā un kopā tas izdodas vislabāk.

Staru bibliotēka ir aktīva un redzama ar saviem pasākumiem. Bibliotēkā ir iekārtota "Labo vārdu" grāmata, kurā šogad ir atrodami 10 ieraksti.

Sadarbības raksturojums novadpētniecības darbā

Sadarbība notiek ar citām atmiņas institūcijām, izglītības iestādēm, vietējiem iedzīvotājiem, organizējot dažādas norises un aktivitātes.

Gatavojot izstādi par Rankas pasta vēsturi, Rankas pagasta **Gaujasrēveļu** bibliotēka sadarbojās ar Gulbenes vēstures un mākslas muzeju, Latvijas Valsts arhīvu, Gulbenes novada bibliotēku.

Druvienas pagasta bibliotēkā, sadarbojoties ar Druvienas Veco skolu – muzeju, tika eksponēta izstāde, kas veltīta Jāņa Poruka daiļradei "Tur zied mans ziedonis, manas rozes" (Pastkartes ar Jāņa Poruka dzejoļiem, fotogrāfijas, grāmatas).

Sadarbībā ar Lejasciema kultūrvēsturiskā mantojuma un tradīciju centru **Lejasciema** pagasta bibliotēka organizēja ekskursiju uz Lejasciema pagasta Mālmuižu un Sinoli.

Tirzas pagasta bibliotēkā sadarbībā ar vietējo pamatskolu notikušas divas novadpētniecības nodarbības skolēniem. Ar vietējo iedzīvotāju I.Bērziņu – sadarbība topošās grāmatas "Zem Biedrības nama jumta" satura veidošanā.

Bibliotēku sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

Stradu pagasta Stāķu bibliotēka ir sagatavojusi ieteicamās literatūras sarakstu vasarai visām klasēm. Saraksts maijā tiek nodots skolas bibliotekārei, lai tālāk izdala skolotājiem. Saraksts katru gadu tiek atjaunots un papildināts.

Sadarbība ar Stāķu pirmsskolas izglītības iestādes audzinātājām. Audzinātājas reizi mēnesī no bibliotēkas ņem grāmatu kopas, kuras sagatavotas par kādu konkrētu tēmu.

Stāmerienas pagasta bibliotēka kopā ar pirmsskolas izglītības iestādi “Ābolīši” realizēja VKKF atbalstīto projektu “Radi prieku lasot”. Bērniem nodarbības vadīja rakstnieces Zane Zusta un laura Vinogradova.

Atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem

Pielikumi

Par Gulbenes novada bibliotēkām 2024. gada presē

1.

Igaviņa, Jana. Gulbenes novadā atvērti jauni Valsts un pašvaldības vienotie klientu apkalpošanas centri : [sakarā ar novada nozīmes valsts un pašvaldības vienoto klientu apkalpošanas centru veidošanu Gulbenes novada Jaungulbenes bibliotēkā, Lejasciema pagasta pārvaldē, Litenes bibliotēkā, Lizuma bibliotēkā, Rankas pagasta pārvaldē un Tirzas bibliotēkā] / Jana Igaviņa // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 2 (2024, februāris), [1.], 6. lpp.

2.

Jurkāne, Sanita. Bibliotēka – kultūras mantojuma digitalizācijas pīlārs : [par Gulbenes novada bibliotēkas pieredzi kultūras mantojuma digitalizēšanā un kolekcijas veidošanu Latvijas Nacionālās bibliotēkas Digitālajā bibliotēkā] / Sanita Jurkāne // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 9 (2024, oktobris), 5. lpp.

3.

Kalēja, Inese. Gulbenes novada bibliotēka gūst atbalstu Valsts kultūrkapitāla fondā : [par atbalstītajiem projektiem "Dzeja dzīvo dabā", "Grāmatas ar pievienoto vērtību", "Radi prieku lasot", "Rakstnieks – Lasītājs un es – Bibliotēka"] / Inese Kalēja // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 6 (2024, jūnijs), 7. lpp.

4.

Odumiņa, Diāna. Beļavā godina par mūža ieguldījumu : [par Gulbenes novada Beļavas pagasta piešķirto apbalvojumu - Goda zīmi "Par mūža ieguldījumu" ilggadējai bibliotekārei Mērijai Erlatei] / Diāna Odumiņa // Dzirkstele. - ISSN 1407-9682. - Nr. 92 (2024, 3. decembris), 5. lpp.

5.

Paikena, Inese, Beļavas pagasta bibliotēkas vadītāja. Realizē projektu “Sekojo detektīviem” : [par divu Gulbenes novada bibliotēkas struktūrvienību - Beļavas pagasta bibliotēkas un Galgauskas pagasta bibliotēkas realizēto detektīvu grāmatu autoru tikšanās projektu] / Inese Paikena // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 6 (2024, jūnijs), 5. lpp.

6.

Realizēs trīs projektus : [par Gulbenes novada bibliotēkas atbalstītajiem Valsts kultūrkapitāla fonda projektiem “Tas būs piedzīvojums!”, “Bibliotēka – tilts starp autoru un lasītāju”, “Caur vārdiem un personībām: 20. gadsimta literārā revolūcija”] // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 11 (2024, decembris), 5. lpp.

7.

Rodi prieku radot : [par Stāmerienas bibliotēkas un Kalnienas bibliotēkas rīkotajā meistarklasēm pieaugušo neformālās izglītības programmas ietvaros] / Spodra Kaļva, Rasma Auzāne // Gulbenes Novada Ziņas. - Nr. 10 (2024, novembris), 4. lpp.

8.

Savicka, Inita. "Rankas kopas" rokdarbnieces cimdu ada savam priekam : [par Rankas pagasta (Gulbenes novads) rokdarbu kopas "Rankas bize" adīto cimdu izstādi "Silti pleci, siltas plaukstas" Rankas pagasta bibliotēkā] / Inita Savicka ; tekstā stāsta rokdarbu kopas vadītāja Inga Freimane // Dzirkstele. - ISSN 1407-9682. - Nr. 14 (2024, 20. februāris), 16. lpp.

9.

Savicka, Inita. Visi kopā zem vien jumta : [par Līgo pagasta kultūras nama, bibliotēkas, pagasta pārvaldes darbību vienā ēkā un kultūras dzīvi pagastā] / Inita Savicka ; tekstā stāsta Līgo pagasta kultūras nama vadītāja Kristīne Bekmane, Līgo pasta pārvaldes vadītājs Uldis Doņuks, Līgo pagasta bibliotēkas aizvietotāja

Dzidra Rudzīte ; ar Līgo pagasta iedzīvotāju Aigara Garā, Daigas Kļaviņas, Jura Krēsliņa komentāriem // Dzirkstele. - ISSN 1407-9682. - Nr. 20 (2024, 12. marts), 4. -5. lpp.